

SREDNJE STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE (SSI)

POKLICO-TEHNIŠKO IZOBRAŽEVANJE (PTI)

KATALOG ZNANJA

ZGODOVINA

103 ure

Določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 99. seji dne 15. 2. 2007.

KAZALO

1. UVOD (FILOZOFIJA PREDMETA)
2. UDEJANJANJE KOMPETENC PRI PREDMETU
3. USMERJEVALNI / SPLOŠNI CILJI PREDMETA
4. ODNOSNI CILJI, VEZANI NA POSAMEZNE UČNE/TEMATSKE SKLOPE
5. MINIMALNI STANDARDI
6. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA
7. OCENJEVANJE

1. UVOD (FILOZOFIJA PREDMETA)

Zgodovina v srednjem tehniškem izobraževanju ima danes ob splošno izobraževalnem pomenu tudi namen prikazati dijakom, kako se je v preteklosti razvijal tudi njihov poklic. Tako je novi katalog znanj ob splošnih kulturno-civilizacijskih vsebinah obogaten z gospodarsko-socialnimi temami in razvojem, spreminjanjem poklicev. S tem pridobi predmet še pomembno motivacijsko vlogo za dijake, ki se šolajo za različne izbrane stroke.

Predmet dijakom na eni strani širi zgodovinsko, časovno in prostorsko predstavo o preteklosti, na drugi pa jih vodi k spoznanjem s samostojnim delom ob slikah, izbranih odlomkih iz virov in literature, odlomkih iz filmov, glasbe. S tem dijaki presegajo zgolj razumsko dimenzijo preteklega časa, ker jih pri spoznavanju preteklosti spremljajo tudi druge oblike zaznavanja časa, prostora in ljudi.

Novi katalog znanj pomeni tudi usmeritev predmeta k stroki, bodočemu poklicu, dogajanju v njem, razvoju od začetkov do današnjega dne. S tem uresničuje idejo, da mora biti tudi zgodovina približana potrebam časa in izobraževanja za tehnične poklice.

Zgradba kataloga

Izbor vsebin je strukturiran v dva dela, A in B. Prvi del (A) v obsegu 68 ur je **obvezen**. Vsebuje pomembna znanja iz slovenske in tudi obče zgodovine od 19. do konca 20. stoletja, v to pa jih pripelje tudi smiselni uvod. Izbrane teme iz 19. in 20. stoletja predstavljajo najpomembnejše dogajanje, ko se je slovenski narod izoblikoval v zrelo narodno in politično telo.

Obvezno-izbirni del (34 ur): Teme iz obče zgodovine so obvezne, vendar izbirne. Izbrane so tako, da dijaki obnovijo in utrdijo znanja, ki so pomembna za razumevanje zgodovinskega razvoja kronološko in po posameznih segmentih (tematski sklopi). Izbirnost je nakazana tako, da učitelj izbere skupaj z dijaki tiste od ponujenih tematskih sklopov, ki podpirajo manjkajoča znanja

dijakov in pomagajo osmisliti vsebine iz slovenske zgodovine v okviru evropske in svetovne (evropska identiteta).

Izbirni B-del ponuja širše možnosti, ki jih izbirajo po interesu dijaki skupaj s svojimi učitelji. Prav ta element naj bi pomenil poglobljanje znanja pri dijakih, motivacijo za spoznavanje preteklosti in širitev možnosti za pestrejšje oblike in metode dela pri pouku. Z zmanjšanjem vsebin in z večjo možnostjo izbire tematskih sklopov, ki bodo naravnani na poklic in interese dijaka, bo možno zgodovino v srednjih tehniških šolah resnično približati zanimanju dijakov.

Izbor tem iz **B dela**, ki se lahko izvaja, če se šola odloči povečati fond ur zgodovine iz odprtega kurikula v okviru modifikacije predmetnika (19. sklep 89. seje Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje, 21. 1. 2006), mora biti opredeljen v Izvedbenem kurikulu šole.

2. UDEJANJANJE KOMPETENC PRI PREDMETU

Zgodovina kot temeljni družboslovno-humanistični splošno-izobraževalni predmet skozi cilje in dejavnosti dijakov uresničuje kompetence splošnega izobraževanja na različnih nivojih:

1. Sporazumevalna zmožnost v maternem in tujem jeziku
2. Učenje učenja
3. Medkulturna kompetenca
4. Estetska kompetenca
5. Raziskovanje družbenih in naravnih pojavov in procesov
6. Socialna kompetenca
7. Informacijska pismenost
8. Podjetnost

Ožje lahko kompetenco, ki je temeljna za predmet zgodovina, opredelimo takole:

- raziskovanje in razumevanje različnih družbenih dogajanj v preteklosti in sedanjosti,
- opis in analiza družbenih pojavov in zakonitosti v preteklosti in danes,
- razumevanje značilnosti različnih družboslovnih (in humanističnih) znanosti kot oblika človeškega zavedanja in delovanja,
- zavedanje, kako družboslovne znanosti sooblikujejo naše kulturno, duhovno in materialno okolje,
- krepitev nacionalne in evropske identitete posameznika in naroda kot celote,
- zavedanje posameznikove in narodove različnosti (medkulturnost) kot posledice različnih prostorskih, zgodovinskih in socioloških dejavnikov.

3. USMERJEVALNI/ SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Dijaki:

- spoznavajo korenine sedanje podobe Slovenije, Evropske unije in sveta;
- usposobijo se za razumevanje in vrednotenje slovenske kulturne dediščine in si s tem razvijajo zavest o slovenski narodni identiteti;
- razvijajo odnos do temeljnih humanističnih načel, človekovih svoboščin in demokratične družbene ureditve;
- usvojijo znanje o najpomembnejših dogajanjih, pojavih in procesih iz nacionalne in obče zgodovine;
- razvijajo spretnosti in veščine za razumevanje preteklosti in sodobnosti;

- razvijajo znanje o gospodarskem, poklicnem in socialnem življenju v preteklosti in danes;
- usvojijo spoznanja o razvoju tehnike in tehnologije ter njenem vplivu na vsakdanje življenje;
- usposobijo se za uporabo odlomkov iz virov, literature, glasbe, slik za razlago zgodovinskega dogajanja;
- razvijajo kritičen odnos do odlomkov iz virov, literature, glasbe, slik za razlago zgodovinskega dogajanja;
- razvijajo veščine in spretnosti uporabe zgodovinskih zemljevidov;
- pri delu z viri in drugim gradivom razvijajo kritičen odnos do medijskih informacij;
- razvijajo veščine, potrebne pri sodelovalnem učenju
- pri obravnavanju tem iz sodobnega sveta in Evrope se zavedajo pripadnosti evropski identiteti.

A – OBVEZNI DEL: Razvoj slovenske nacionalne identitete in pot do slovenske države v 19. in 20. stoletju

Obseg: 68 ur

Učni cilji (povezava vsebine in procesov, taksonomske opredelitve vsebin ter spretnosti in veščine) in priporočene dejavnosti

Učni cilji	Primeri dejavnosti za pouk in priporočila
1. Slovenski prostor in Slovenci v obdobju do 18. stoletja (uvod)	
Dijak:	Dijak:
• spozna osnovne značilnosti poselitve slovenskega prostora v prazgodovini in dediščino ilirsko-keltske dobe (do prihoda Rimljanov);	ob zemljevidu poišče najpomembnejša najdišča iz prazgodovinske dobe (npr: Divje babe - piščal, Vače – situla), imena rek, ki izvirajo iz tega obdobja;
• razloži najpomembnejše pridobitve, ki so jih v naše kraje prinesli Rimljani;	na zemljevidu pokaže cestno omrežje, najpomembnejše naselbine in vplive Rimljanov na gospodarsko in kulturno življenje;
• spozna osnovne poteze širjenja krščanstva na slovenskem prostoru v času Rimljanov;	po literaturi poišče ostanke starokrščanskih cerkva in na internetu pridobi podatke o antičnem Ogleju;
• pojasni poselitev Slovencev na našem ozemlju in razume nastanek prvih državnih tvorb in povezav;	
• opiše razvoj karantanske družbe in njeno strukturo	ob virih opiše potek ustoličevanja na Gosposvetskem polju in njegov pomen
• spozna, kako je potekalo pokristjanjevanje Slovencev	Na podlagi Uvoda h Krstu pri Savici sklepa o pokristjanjevanju Slovencev
• pojasni vzroke za izgubo slovenske samostojnosti in vključitev v frankovsko državo;	na zgodovinskem zemljevidu pokaže upravno razdelitev slovenskega prostora po letu 828 (grofije);
• pojasni temeljne značilnosti fevdalizma;	• na podlagi skice fevdalne piramide razloži temeljne razlike med družbenimi razredi;
• razloži vzroke za nastanek slovenskih dežel v	

srednjem veku in razume, zakaj je bil njihov razvoj različen;	
• opiše osnovne poteze življenja Slovencev v času turških vpadov in kmečkih uporov;	• prebere odlomek iz knjige »Turki so v deželi že« in sklepa o stiskah ljudi tega časa;
• pozna odmeve humanizma in renesanse na Slovenskem	•
• pozna pomen prve tiskane knjige v času reformacije za Slovence;	• V knjižnici poišče dela prvih slovenskih piscev (npr.: Primož Trubar);
• Razume pomen Valvasorjeve Slave Vojvodine Kranjske za Slovence	• Iz SVK prebere nekaj zanimivih odlomkov o življenju ljudi v 17. stoletju
• pojasni osnovne značilnosti reform Marije Terezije in Jožefa II. za slovenski prostor.	• Na internetu poišče pojem »kataster« in ga razloži.

2. Slovenci v času razsvetljenstva in narodnega prebujenja v habsburški monarhiji od druge polovice 18. stoletja do leta 1848	
Dijak:	Dijak:
• ob zemljevidu spozna kakšna je bila Evropa v drugi polovici 18. stoletja in kakšen je položaj Slovencev v evropskem merilu;	• ob zemljevidu primerja tedanjo politično sliko Evrope z današnjo;
• pojasni značilnosti slovenskega narodnega prebujenja v 18. stoletju (Pohlin, Zois, Linhart, Vodnik);	• prebere in razmišlja o sporočilu Vodnikove pesmi »Dramilo«;
• ob zemljevidu pojasni življenje na Slovenskem v času Ilirskih provinc;	• si ogleda panjsko končnico »kmet ziblje Francoza« in jo pojasni;
• opredeli težnje dunajskega kongresa po restavriranju fevdalnega reda v Evropi in ob zemljevidu razbere večje ozemeljske spremembe;	
• pozna nova razmerja sil in političnih zavezništev v evropskem prostoru;	• ob zemljevidu primerja politično sliko Evrope druge polovice 18. stoletja in prve polovice 19. stoletja;
• razume pojem »Sveta aliansa« in zna opisati pomen kongresa v Ljubljani 1821;	• ob uporabi literature opisuje lokalne zanimivosti, ki se navezujejo na kongres 1821;
• opiše, kako so ljudje na slovenskem ozemlju doživljali Metternichovo obdobje, in pozna pojem cenzura;	• v SSKJ poišče razlago za pojma cenzura in absolutizem;
• razlikuje življenje v mestu in na vasi ter spoznava značilnosti gospodarskega razvoja in sprememb v prometu /železnica/;	• ob različnih virih primerja, kakšno je bilo življenje Slovencev v prvi polovici 19. stoletja;
• spoznava in ovrednoti slovenski narodni razvoj v časovnem obdobju med Vodnikom in Prešernom (predmarčna doba).	• Pozna razliko v pojmovanju poezije med Prešernom in Kopitarjem (Apel in čevljar)
• Ovrednoti pomen Franceta Prešerna in njegovih Poezij	• Prebere Prešernovo Zdravljico in razloži, zakaj je njeno sporočilo tako zelo aktualno, da je postala slovenska himna.

3. Slovenci v letu 1848 in nacionalni program »Zedinjena Slovenija«

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none">▪ zna pojasniti vzroke za izbruh revolucij po Evropi leta 1848;	<ul style="list-style-type: none">▪ ob zemljevidu pokaže na razsežnosti revolucij 1848;
<ul style="list-style-type: none">▪ pojasni, kako se je revolucionarno vrenje širilo po habsburški monarhiji;	<ul style="list-style-type: none">▪ prebere vir o napadu na ižanski grad in ga komentira;
<ul style="list-style-type: none">▪ razume, zakaj so kmetje izkoristili revolucionarno vrenje in zahtevali zemljiško odvezo;	<ul style="list-style-type: none">▪ ob prebiranju vira ugotavlja vzroke in posledice kmečkega nezadovoljstva s fevdalnim sistemom;
<ul style="list-style-type: none">▪ zna pojasniti, kako se je življenje kmeta po zemljiški odvezi spremenilo;	
<ul style="list-style-type: none">▪ razume pomen programa »Zedinjena Slovenija« (Združena Slovenija) in ga aktualizira z današnjega vidika;	<ul style="list-style-type: none">▪ prebere točke iz Majarjevega programa »Zedinjena Slovenija« in jih razloži;
<ul style="list-style-type: none">▪ ovrednoti pomen in dosežke revolucij 1848 v Evropi ter oceni dediščino revolucij za Slovence.	<ul style="list-style-type: none">▪ ob zemljevidu primerja slovenske dežele leta 1848 in ugotavlja, do kakšne mere smo v 20. stoletju Slovenci uresničili nacionalni program.

4. Slovenci v drugi polovici 19. in na prehodu v 20. stoletje

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none">▪ Spozna širšo sliko Evrope sredi 19. stoletja in opiše njene značilnosti (industrializacija, razvoj železnic);	
<ul style="list-style-type: none">▪ primerja življenje in politične svoboščine v času Bachovega absolutizma s tistim v Metternichovem času;	
<ul style="list-style-type: none">▪ spoznava gospodarske razmere v slovenskih deželah v drugi polovici 19. stoletja (kmetijstvo, industrializacija, promet, železnica Dunaj - Trst);	<ul style="list-style-type: none">▪ ob slikovnem gradivu primerja stanje v slovenskih deželah v drugi polovici 19. stoletja s tistim danes;
<ul style="list-style-type: none">▪ razume krizo, ki jo povzroči propad prevoznitva in propadanje podeželja;	
<ul style="list-style-type: none">▪ spoznava dvig slovenske nacionalne zavesti s pojavom čitalnic in taborov;	<ul style="list-style-type: none">▪ prebere in primerja opise čitalnic in taborov;
<ul style="list-style-type: none">▪ razume vlogo in pomen Franca Jožefa, avstrijskega cesarja in ogrskega kralja, ter spozna pomen dualizma za Slovence;	<ul style="list-style-type: none">▪ opisuje posledice oziroma pomen dualizma za Slovence;
<ul style="list-style-type: none">▪ spozna vlogo Antona Martina Slomška in Mohorjeve družbe ter Slovenske Matice za	<ul style="list-style-type: none">▪ razmišlja o pomenu knjige v družini za duhovno in kulturno osveščanje;

slovensko nacionalno zavest in razvoj znanosti;	
<ul style="list-style-type: none"> spozna, kakšni so bili slovenski nacionalni simboli v času okoli leta 1870, in jih primerja z današnjimi; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja slike in literaturo in opisuje slovenske nacionalne simbole okoli leta 1870;
<ul style="list-style-type: none"> spozna največje slovenske politične stranke in njihove usmeritve; 	
<ul style="list-style-type: none"> se seznanj z najpomembnejšimi vzroki za izseljevanje Slovencev v tujino (ZDA, Egipt); 	<ul style="list-style-type: none"> ob ogledu dokumentarnega filmskega gradiva o izseljenstvu sklepa o vzrokih in posledicah le-tega za Slovence;
<ul style="list-style-type: none"> razloži pomen vpeljevanja slovenščine v šole in njen različni položaj v slovenskih deželah; 	
ovrednoti uveljavljanje slovenščine v znanosti in kulturi in pozna dela najvidnejših slovenskih pisateljev, slikarjev, umetnikov in znanstvenikov te dobe;	na podlagi odlomkov iz znanih del slovenskih pisateljev, slikarjev in znanstvenikov opisuje življenje Slovencev v tem času;
<ul style="list-style-type: none"> razume politične in ideološke razlike med Slovenci konec 19. stoletja; 	
<ul style="list-style-type: none"> obravnava odnose med Slovenci in Nemci ter rast mednacionalnih napetosti konec 19. stoletja; 	
<ul style="list-style-type: none"> pozna zanimanje Slovencev za sodelovanje z drugimi južnoslovanskimi narodi od okupacije Bosne in Hercegovine do balkanskih vojn; 	
<ul style="list-style-type: none"> primerja zamisli o reševanju narodnega vprašanja po programu trializma, idejah preporodovcev in Ivana Cankarja; 	
<ul style="list-style-type: none"> razume stališča slovenskih politikov in ljudi do skupnega povezovanja južnoslovanskih narodov. 	<ul style="list-style-type: none"> na podlagi prebranih govorov Ivana Cankarja sklepa o njegovem odnosu do južnoslovanskih narodov; primerja noše različnih jugoslovanskih narodov in sklepa o kulturnih razlikah.

5. Prva svetovna vojna in Slovenci	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> razlikuje vzroke in povod za prvo svetovno vojno ter glavne akterje /centralne sile, antanta/; 	<ul style="list-style-type: none"> primerja zemljevid Evrope in sveta 1848 in 1914 ter ugotavlja razlike;
<ul style="list-style-type: none"> zna opisati značilnosti pozicijske vojne in frontnega bojevanja; 	<ul style="list-style-type: none"> ob zemljevidu opisuje glavne frontne črte na evropskih bojiščih;
<ul style="list-style-type: none"> pozna glavne točke londonskega sporazuma iz 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja vire in literaturo, v kateri prebere

leta 1915 in sklepa o usodnih posledicah tega dokumenta za Slovence;	temeljna določila londonskega sporazuma;
▪ primerja življenje vojaka na soški fronti z življenjem civilista v zaledju;	▪ prebere izbrani odlomek iz literature (Hemingway, Remarque) in se vživi v vlogo navadnega vojaka na fronti;
▪ pozna osnovne poteze gibanj, ki želijo konec vojne in mir /deklaracijsko gibanje/ ter pozna Majniško deklaracijo;	▪ prebere osnovne zahteve deklaracijskega gibanja in ob slikovnem gradivu ugotavlja množičnost in udeležbo;
▪ opiše, kako se je odvijal »čudež pri Kobaridu« in kako se je končala vojna na naših tleh;	▪ na spletnih straneh poišče Mali muzej soške fronte in si ogleda vsebino;
▪ pozna osnovne poteze dogajanja na evropskih bojiščih ter odmeve oktobrske revolucije pri nas;	
▪ ovrednoti pomen upora slovenskih vojakov ob koncu vojne /Judenburg/;	▪ prebere poslovilno pismo judenburškega vojaka in ugotavlja vzroke za njegovo obsodbo in usmrnitev;
▪ spozna, kakšne možnosti smo imeli Slovenci pri vključevanju v nove državne skupnosti po prvi svetovni vojni;	▪ primerja programe jugoslovanskega kluba in jugoslovanskega odbora;
▪ analizira visoko število žrtev prve svetovne vojne in posledice za Slovence in Evropo.	▪ uporablja statistične podatke.

6. Slovenci v prvi jugoslovanski državi	
Dijak:	Dijak:
▪ Ob zemljevidu primerja politično sliko Evrope pred prvo svetovno vojno in po njej (nastanek novih držav);	▪ primerja politično sliko Evrope pred prvo svetovno vojno in po njej;
▪ razume razloge za izstop Slovencev iz Avstro-Ogrske in nastanek Države SHS ▪ spozna naloge in delovanje narodne vlade Slovenije 1918;	▪ ob zemljevidu primerja Državo SHS in Kraljevino SHS ter spoznava razlike med njima;
▪ navede glavne zgodovinske, kulturno-civilizacijske, verske, gospodarske in jezikovne razlike v nastali državi;	▪ uporablja vire in primerja razlike v veroizpovedi, pisavi, kulturi in odnosu do vrednot med različnimi jugoslovanskimi narodi;
▪ pozna vojaška in politična prizadevanja pri urejanju mejnih vprašanj ter ovrednoti vlogo Rudolfa Maistra pri tem dogajanju;	▪ uporablja pisno in slikovno gradivo o Maistru;
▪ sklepa o vzrokih za odločitve prebivalstva na plebiscitu;	▪ primerja avstrijsko in jugoslovansko propagando ob plebiscitu;
▪ razume vzroke in posledice koroškega	▪ komentira in primerja predvolilne plakate ob

plebiscita za izgubo južne Koroške;	plebiscitu;
<ul style="list-style-type: none"> ovrednoti pomen priključitve Prekmurja h kraljevini SHS; 	
<ul style="list-style-type: none"> interpretira statistične podatke o narodni sestavi prebivalstva, pojasni položaj Slovencev v kraljevini SHS po vidovdanski ustavi in sklepa o izvorih konfliktov med južnoslovanskimi »narodi«; 	<ul style="list-style-type: none"> preučí statistične podatke o prebivalstvu Kraljevine Jugoslavije primerja in pojasni pojme: demokracija, ustava, volitve
<ul style="list-style-type: none"> pozna temeljne usmeritve strank (katoliška, liberalna, marksistična) na slovenskem ozemlju v času parlamentarnega življenja kraljevine SHS ter njihov odnos do vlade v Beogradu; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja in analizira odlomke iz virov in časopisov takratnega časa;
<ul style="list-style-type: none"> opiše strankarsko in politično življenje v kraljevini SHS v dvajsetih letih in razume zakaj je prišlo do uvedbe diktature; 	
<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem gradivu in odlomkih iz virov spoznava življenje Slovencev v 20. in 30. letih; 	<ul style="list-style-type: none"> ob karikaturah Hinka Smrekarja pojasnjuje odnose med glavnimi narodi v kraljevini SHS;
<ul style="list-style-type: none"> ob odlomkih besedil spoznava probleme in življenjske razmere posameznih socialnih slojev, zlasti še v času velike gospodarske krize; 	<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem in filmskem gradivu iz tega časa opisuje vsakdanjik ljudi;
<ul style="list-style-type: none"> na podlagi virov spoznava krizo demokracije in gospodarsko krizo ter posledično diktature in totalitarizme; 	
<ul style="list-style-type: none"> primerja strankarsko in politično življenje Slovencev v 20. letih s tistim v 30. tih letih, zlasti v odnosu na nov politični položaj v Evropi (fašizem, nacizem, komunizem); 	
<ul style="list-style-type: none"> razume, zakaj prinašajo totalitarizmi veliko nevarnost za vse ljudi; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja pričevanja o pojavu fašističnih in nacističnih idej v Kraljevini Jugoslaviji;
<ul style="list-style-type: none"> razloži pomen nastanka novih kulturnih in šolskih ustanov (Univerza, SAZU, razširjena mreža gimnazij) za slovenski narodni razvoj in ovrednoti dosežke slovenske znanosti in umetnosti med obema vojnama; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja podatke o najpomembnejših kulturnih in znanstvenih dosežkih Slovencev med vojnama;
<ul style="list-style-type: none"> opiše položaj zamejskih Slovencev v prvi avstrijski republiki, v Italiji in na Madžarskem; 	<ul style="list-style-type: none"> na podlagi pisnih in slikovnih gradiv primerja življenje Slovencev v različnih državah.
<ul style="list-style-type: none"> našteje in po pomembnosti razvrsti različna prizadevanja Slovencev za ohranitev narodne samobitnosti. 	

7. Druga svetovna vojna in Slovenci

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none"> pojasni vzroke za izbruh druge svetovne vojne in razvrsti evropske države med tiste, ki pripadajo trojnemu paktu, in tiste, ki pripadajo protifašistični koaliciji; 	<ul style="list-style-type: none"> ob zemljevidu opisuje najpomembnejša bojišča druge svetovne vojne;
<ul style="list-style-type: none"> našteje in po pomembnosti razvrsti najpomembnejše dogodke od začetka druge svetovne vojne do napada na Jugoslavijo aprila 1941; 	
<ul style="list-style-type: none"> opiše razdelitev slovenskega ozemlja med okupatorje in primerja okupacijske sisteme ter pritiske na Slovence; 	<ul style="list-style-type: none"> ob zemljevidu opisuje razdelitev slovenskega ozemlja med okupatorje;
<ul style="list-style-type: none"> na podlagi virov sklepa o različnih okupacijskih sistemih na slovenskem ozemlju; 	<ul style="list-style-type: none"> samostojno poišče in uporablja vire in literaturo;
<ul style="list-style-type: none"> ob odlomkih besedil in virov analizira stališča političnih strank in posameznika do okupatorja (Osvobodilna fronta, Slovenska Zaveza); 	<ul style="list-style-type: none"> primerja različne programe strank in njihov odnos do okupatorja;
<ul style="list-style-type: none"> pozna žarišča vstaje in začetek odporniškega gibanja v Sloveniji; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja zemljevid; pojasni pojma narodnoosvobodilni boj (NOB) in revolucija;
<ul style="list-style-type: none"> ugotovi razlike med slovenskimi pokrajinami glede razširjenosti odpora proti okupatorju in skuša najti razloge zanje; 	
<ul style="list-style-type: none"> razmisli in spozna, kako je vojna spremenila življenje posameznikov (pomanjkanje, strah, žrtve, talci, materialna škoda, prisilno preseljevanje, prisilna mobilizacija v nemško vojsko, stiske vasi in posameznika zaradi različnih vojska, teror in taborišča, usodne odločitve posameznika); 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja razpoložljivo pisno in slikovno gradivo;
<ul style="list-style-type: none"> primerja pomembnejše dogodke med drugo svetovno vojno pri nas, v Evropi in svetu; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja zemljevid in locira najpomembnejša bojišča;
<ul style="list-style-type: none"> poimenuje glavna bojišča in prelomnice v drugi svetovni vojni; 	
<ul style="list-style-type: none"> pozna razvoj odporniškega gibanja (Dolomitska izjava) in razvoj njegovih povezav z zavezniki; 	
<ul style="list-style-type: none"> primerja in opiše medsebojni odnos vojaških formacij na ozemlju Slovenije in pozna vzroke za medsebojne spopade; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja slikovno gradivo in pisne vire, ob katerih spozna pojme: protirevolucija, državljanska vojna, kolaboracija.

<ul style="list-style-type: none"> razume vzroke za visoko število žrtev med drugo svetovno vojno pri Slovencih; 	
<ul style="list-style-type: none"> primerja, kako se je končala druga svetovna vojna in kako se je širil vpliv SZ v Evropi in na slovenskem ozemlju (železna zavesa, hladna vojna). 	<ul style="list-style-type: none"> Prebere Churchillov govor o železni zavesi in razmisli, kdaj je ta zares odstranjena kot ločnica med nesvobodnim svetom in demokracijo

8. Slovenci in Evropa v prvem desetletju po drugi svetovni vojni	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> primerja odnos zmagovalcev do poražencev pri nas in v nekaterih drugih evropskih državah; 	<ul style="list-style-type: none"> poišče informacije o razlogih za dolgo časa zamolčano zgodovino (povojna grobišča);
<ul style="list-style-type: none"> pozna problematiko slovenske zahodne meje in problem razmejitve; 	<ul style="list-style-type: none"> ob zemljevidu primerja različne razmejitvene črte na naši zahodni meji;
<ul style="list-style-type: none"> sklepa o posledicah razmejitve na zahodu slovenskega ozemlja; 	
<ul style="list-style-type: none"> razume, zakaj v danih mednarodnih okoliščinah nastane Svobodno Tržaško ozemlje (STO); 	
<ul style="list-style-type: none"> našteje in razvrsti po pomembnosti prioritete slovenskih vlad ter razume odnos med republiko in federacijo; 	<ul style="list-style-type: none"> primerja delovanje slovenske vlade iz leta 1918 in slovenske vlade iz leta 1945;
<ul style="list-style-type: none"> razume pojem nacionalizacija in ga zna obrazložiti na primerih prizadetih slojev prebivalstva; 	<ul style="list-style-type: none"> v SSKJ poišče razlago pojma nacionalizacija;
<ul style="list-style-type: none"> utemelji, zakaj je nacionalizacija ene dele prebivalstva prizadela, druge pa nagradila; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja ustrezne vire in literaturo;
<ul style="list-style-type: none"> opiše razlike v družbenem sistemu pred drugo vojno in prva leta po vojni v Sloveniji; 	
<ul style="list-style-type: none"> pozna pritiske totalitarnega režima na drugače misleče in na opozicijo (politični sodni procesi, kaznovanje po »upravni« pot, vloga tožilcev); 	<ul style="list-style-type: none"> razmisli, kakšna je vloga sodstva v državi danes, kdaj si lahko kaznovan, kako se lahko braniš...
<ul style="list-style-type: none"> na podlagi različnih virov sklepa o odvisnosti sodišč in tožilcev od tedanje oblasti; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja vire, literaturo, internet;
<ul style="list-style-type: none"> razume razloge za trdno vpetost nove slovenske oblasti v jugoslovanski politični prostor; 	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna življenje ljudi prva leta po vojni (obnova, pomanjkanje, politični pritiski); 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uporablja odlomke iz dokumentarnih filmov, pričevanja starih staršev; ogleda si film »Vesna« in sklepa o življenju mladih tistega časa;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ primerja razvoj Slovenije z drugimi jugoslovanskimi republikami, pa tudi s sosednjimi državami (npr.: Italija, Avstrija, Madžarska) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uporablja statistične podatke, primerja kupno moč in življenjski standard.

9. Slovenija, najrazvitejša jugoslovanska republika

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna vzroke za gospodarski razvoj Slovenije od konca 50. let dalje; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prek pogovora s starimi starši sklepa o uvajanju novih proizvodov in spremembah življenja (avto, električni štedilnik, hladilnik, pralni stroj ...);
<ul style="list-style-type: none"> ▪ primerja razlike v družbenem in gospodarskem razvoju s tistim z začetka 50. let; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ razume gospodarske in družbene prioritete ter razmere v razvoju Slovenije do leta 1980; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uporablja časopisne članke in pričevanja starih staršev in staršev;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spoznava življenje v 70. letih in ugotavlja prednosti obmejne lege Slovenije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uporablja časopisne članke in pričevanja starih staršev in staršev o potovanjih v obmejna mesta, Trst, Celovec in Gradec;
<p>spoznava značilnosti enopartijskega sistema iz 70. let ga primerja z demokratičnim;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vpraša stare starše, kakšne so bile volitve v tistem času;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna položaj verskih skupnosti (Cerkev) v Sloveniji in odnos oblasti do vernih in drugače mislečih; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ opiše najpomembnejše kulturne in športne dosežke Slovencev v tem času in njihove nosilce; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uporablja internet in poišče podatke o kulturnih in športnih dosežkih;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ sklepa o vzornikih tedanje generacije. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uporablja slikovno gradivo, intervjuja starše in stare starše.

10. Jugoslovanska kriza in slovenska pot v samostojnost

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna politično situacijo v svetu v začetku 80. let (blokovska delitev, naftna in dolžniška kriza ...); 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ primerja krizo v Jugoslaviji v začetku 80. let z 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uporablja vire, literaturo in ustna pričevanja o

vzroki, ki so slabili jugoslovansko državo že vse od nastanka dalje (Titova smrt, medrepubliška in mednacionalna trenja);	življenja staršev in starih staršev;
▪ spozna življenje mladih v času jugoslovanske krize;	▪ uporablja odlomke iz družbenokritičnih filmov, posluša glasbo;
▪ razume, zakaj so se v Sloveniji konec 80 – let vse bolj krepile sile, ki zahtevajo demokratizacijo države;	▪ intervjuja starše in stare starše;
▪ spozna vzroke za razmišljanja Slovencev o samostojni državi;	
▪ zna naštetih nekatere najpomembnejše dogodke, posameznike, ki odločilno vplivajo na odločitev Slovencev na poti k svoji lastni državi;	▪ s starši in starimi starši se pogovori o tedanjih gibanjih in njihovih nosilcih ▪ (Nova revija, Društvo pisateljev, afera JBTZ, Jože Pučnik)
▪ primerja dva koncepta reševanja jugoslovanske krize in pojasni, zakaj sta si v nasprotju;	▪ primerja centralizem in federalizem ter liberalizacijo in ohranitev monopola ZKJ;
▪ razume novonastalo situacijo v Sloveniji po zmagi koalicije DEMOS na volitvah 1990;	
▪ primerja dogodke v Evropi konec 80. let in padeč komunističnih sistemov v vzhodni in srednji Evropi z dogodki v Jugoslaviji;	▪ uporablja slikovno in filmsko dokumentarno gradivo o dogodkih, ki so v Evropi pokopali komunistične sisteme; ▪ na spletni enciklopediji poišče podatke o Mihailu Gorbačovu, Janezu Pavlu II., Lechu Walensi, Vaclavu Havlu...
▪ spozna razloge za ustavne spremembe in razpis plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije;	▪ ob slikovnem in filmskem gradivu spoznava slovensko pot v samostojnost; ▪ ogleda si CD Enotni v zmagi – ob 15. obletnici samostojne Slovenije
▪ spozna, kako je potekala razglasitev samostojne in neodvisne Slovenije in kakšna je bila reakcija jugoslovanskega političnega in vojaškega vrha;	▪ na CD-ju Zgodovinski časovni trak si ogleda, kako je potekala razglasitev neodvisne in samostojne države Slovenije;
▪ razloži potek vojne za Slovenijo, umik jugoslovanske vojske in pot do mednarodnega priznanja;	▪ uporablja zemljevid in opisuje potek vojne za Slovenijo.
▪ opiše in razloži simbole slovenske države ter praznike, ki simbolizirajo slovensko samostojnost in državnost.	

11. Evropa in Republika Slovenija od osamosvojitve do danes

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none">spozna politiko Republike Slovenije (Ustava RS, volitve, volilni sistem in strankarsko življenje);	<ul style="list-style-type: none">se seznanj z Ustavo Republike Slovenije;
<ul style="list-style-type: none">spozna prizadevanja Republike Slovenije za hitrejši gospodarski in kulturni razvoj (denacionalizacija, privatizacija, podjetništvo in privatna pobuda);	
<ul style="list-style-type: none">opiše pot do vključitve Republike Slovenije v EU in v NATO;	<ul style="list-style-type: none">po internetu poišče podatke o različnih državah EU in jih primerja;
<ul style="list-style-type: none">spozna politično sliko Evrope po letu 2004 in aktualne probleme evropskih držav;	<ul style="list-style-type: none">določi države EU, ki kot enotno valuto uporabljajo Evro in razloži, kaj pomeni biti »znotraj« schengenskega območja.
<ul style="list-style-type: none">primerja življenje ljudi v Republiki Sloveniji od osamosvojitve do danes (pozitivni in negativni vidiki).	<ul style="list-style-type: none">ob statističnih podatkih spozna in primerja življenje v Republiki Sloveniji v letih po osamosvojitvi.

A. OBVEZNI IZBIRNI DEL: Ponudba splošnih zgodovinskih tematskih sklopov iz evropske in svetovne zgodovine

Obseg: 34 ur

1. Zgodnje visoke kulture in antični svet

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none">Kronološko opredeli nastanek prvih visokih civilizacij	<ul style="list-style-type: none">Opredeli prostor prvih civilizacij ob zemljevidu
<ul style="list-style-type: none">Ugotovi, kateri naravni in gospodarski dejavniki so vplivali na nastanek prvih civilizacij	
<ul style="list-style-type: none">Zna opisati življenje in delo različnih družbenih slojev in skupin	<ul style="list-style-type: none">Spozna težak položaj sužnjev in kmetov zlasti na primeru gradnje piramid
<ul style="list-style-type: none">Ovrednoti najpomembnejše dosežke prvih civilizacij Starega vzhoda	<ul style="list-style-type: none">V knjižnic in na internetu zbere gradivo in pripravi plakat ali referat
<ul style="list-style-type: none">Ob zemljevidu spozna naselitveni prostor starih Grkov in prostor njihove kasnejše kolonizacije	<ul style="list-style-type: none">Prebere odlomek iz Iliade ali Odiseje in sklepa o pomorskih veščinah starih Grkov
<ul style="list-style-type: none">Spozna gospodarske in kulturne posledice grške kolonizacije	<ul style="list-style-type: none">

• Primerja življenje v Atenah in v Šparti in se seznanj z razliko v njuni politični in vojaški ureditvi	• Razume pojma demokracija in špartanska vzgoja
• Pozna vzroke grško – perzijskih vojn in pojasni grški odnos do svobode	• Na podlagi grško-perzijskih vojn sklepa o domoljubju in o tem, da številčna in vojaška premoč ni vedno dovolj za prevlado nad šibkejšim, a bolj motiviranim branilcem - možna aktualizacija s Slovenijo 1991
• Spoznava najvidnejše dosežke starih Grkov in njihov vpliv na evropsko civilizacijo	• Pripravi plakat na to temo in si pomaga z gradivi na spletu
• Pojasni pomen Aleksandra Velikega in njegove države	•
• Opredeli čas in nastanek Rima	• Prebere legendo o nastanku Rima
• Spoznava organe rimske republike in boj med patriciji in plebejci	•
• Ob zgodovinskem zemljevidu opiše postopno širjenje rimske države in odnos Rimljanov do podrejenih ljudstev	• Ogleda si film Ben Hur in sklepa o rimskem odnosu do podrejenih ljudstev
• Pojasni gospodarsko in socialno sliko rimske države	• Ogleda si odlomek iz filma Gladiator in sklepa o razmerah sužnjev v Rimu
• Opiše prehod Rima od republike do cesarstva	•
• Ob zemljevidu opiše obseg rimskega imperija v dobi cesarstva	•
• Ovrednoti pojav in začetek krščanstva na prostoru rimskega imperija	•
• Navede najpomembnejše dosežke Rimljanov na področju umetnosti in znanosti	• Na podlagi literature iz knjižnice in interneta pridobi gradivo in pripravi referat ali plakat o rimski kulturi
• Pozna glavne vzroke za krizo cesarstva in njegov propad	•

2. Evropa v srednjem veku	
Dijak:	Dijak:
• Ob zgodovinskem zemljevidu nakaže glavna ljudstva in smeri njihovega preseljevanja	• Uporablja zgodovinski zemljevid in se orientira po njem
• Spoznava vzroke za gospodarske in kulturne spremembe, ki v primerjavi z rimskim cesarstvom pomenijo nazadovanje	
• Opiše temeljne zakonitosti fevdalnega družbenega sistema, kakršen se pojavi v Frankovski državi	• Ob skici opiše fevdalni družbeni red in njegove zakonitosti
• Vrednoti dosežke tedanje znanosti in pozna pojem Karolinška renesansa	• Opiše glavne učenjake tedanje dobe in glavne dosežke karolinške renesanse
• Se zaveda, da sta poleg frankovske - zahodne civilizacije na tedanji svet vplivali še bizantinska in arabska	•
• Spoznava politični razvoj Evrope in nastajanje držav v obdobju po razpadu Frankovske države sredi 9. stoletja	• Ob zemljevidu pokaže in razmeji vpliv treh civilizacij
• Poimenuje in locira ljudstva, ki so med 9. in	•

14 stoletjem najpogosteje ogrožala Evropo od zunaj	
• Opiše, na čem je temeljilo gospodarstvo srednjeveške Evrope do 11. stoletja	Opiše kmetovanje in natriletno kolobarjenje
• Razloži položaj kmeta in plemiča ter opiše njun vsakdanjik	Primerja položaj kmeta in plemiča
• Razume gospodarsko vlogo samostanov ter vlogo in položaj Cerkve v srednjeveški Evropi	Na podlagi virov opiše, kako si predstavlja življenje v samostanu
• Opiše nastanek srednjeveških mest in razume zakaj je do tega pojava lahko prišlo	
• Se seznani s kulturnim ustvarjanjem v tem obdobju	• Pripravi plakat ali referat o kulturi v srednjem veku in si pomaga z gradivom iz knjižnice in interneta

3. Evropa v novem veku	
Dijak:	Dijak:
• Opiše nastanek založništva in manufaktur kot novih oblik proizvodnje	Razloži razliko med založništvom in manufakturo
• Se zaveda, da so nove iznajdbe in izumi na področju pomorstva in plovbe omogočili možnost plovbe na dolge razdalje	
• Opišejo poti velikih pomorščakov konca 15 in začetka 16. stoletja, ki so za vedno spremenili podobo in predstavo sveta	• Se vživlja v vlogo pomorščaka v Kolumbovi posadki in sklepa o pogumu ljudi, ki so se podajali na negotovo pot
• Spoznavajo duhovne tokove tedanjega časa in opišejo glavne značilnosti humanizma in renesanse	• Uporabljajo gradiva iz knjižnice in internet
• Pojasni razmere, ki so sprožile reformacijo	•
• Se seznani s posledicami, ki jih sproži reformacija in ki se v evropskem prostoru kažejo še danes	• Na podlagi zemljevida sklepa o tem, kje še danes v Evropi živi največ protestantov
• Spoznava, kako se je v 17. in 18. stoletju preneslo težišče moči iz Španije in Portugalske na Anglijo in Nizozemsko	• Ob virih razmišlja in ugotavlja, kako je gospodarstvo vplivalo na nastanek Nizozemske
• Na primeru Francije razloži, kaj pomeni absolutizem in katere so njegove značilnosti	Opiše vladanje francoskega kralja Ludvika XIV. In pozna izrek – »Država sem jaz«.
• Na primeru Avstrije razloži, kaj je to razsvetljeni absolutizem	• Opiše razsvetljenske reforme Marije Terezije in Jožefa II. ter označi pomen za tedanji čas
• Spoznava pomembne dosežke 18. stoletja na področju naravoslovja	•
• Opiše prvo industrijsko revolucijo	• Zbere podatke o najpomembnejših izumiteljih tedanje dobe in o njihovih izumih
• Razume dogodke, ki pripeljejo do nastanka ZDA	•
• Opiše razvoj dogodkov konec 18. stoletja v Franciji in prepozna vzroke za revolucijo	• Pozna deklaracijo o Človekovih pravicah in geslo – svoboda, enakost, bratstvo
• Pojasni spremembe v Franciji, ki jih prinese	•

francoska revolucija 1789	
<ul style="list-style-type: none"> Spozna vzroke za vzpon Napoleona in se seznani z njegovimi vojnami po Evropi 	<ul style="list-style-type: none"> Na internetu poišče podatke o Napoleonu in o njegovih vojnah ter si ogleda film Waterloo
<ul style="list-style-type: none"> Opiše konec napoleonskih vojn in pozna vzroke za Napoleonov končni poraz 	<ul style="list-style-type: none">

4. Svet in Evropa v 19. stoletju	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> Razume težnjo po restavraciji Evrope po Dunajskem kongresu 1815 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Se seznani s pojmom Sveta aliansa in z njenimi načrti 	<ul style="list-style-type: none"> Pozna sledove kongresnega dogajanja, ki jih je v Ljubljani pustil kongres Svete alianse
<ul style="list-style-type: none"> Razume, zakaj so se kljub pritiskom nadaljevala narodna gibanja v evropskem prostoru 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Spozna najpomembnejše pridobitve revolucij 1848 	<ul style="list-style-type: none"> Razume, zakaj je leto 1848 pomembna prelomnica za zgodovino in pomeni konec fevdalizma v večjem delu Evrope
<ul style="list-style-type: none"> Razume, zakaj so revolucije doživele poraz 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Pozna velike tehnološke spremembe v prometu in njihov pomen za krajšanje razdalj 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Analizira podatke o industrializaciji in navede razlike med evropskimi državami glede industrializacije 	<ul style="list-style-type: none"> Uporablja grafe in statistične podatke
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava življenje prebivalstva na podeželju, v mestih in delavskih središčih 	
<ul style="list-style-type: none"> Razume, da so si delavci vse bolj prizadevali za boljše ekonomske in socialne pogoje 	Prebere odlomek iz Engelsovega dela o položaju delavskega razreda v Angliji in sklepa o posledicah
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava temeljne zakonitosti kapitalizma in željo po dobičku, ki ima svoje posledice 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Opiše temeljne poteze secesijske vojne v ZDA 	Ob zemljevidu pokaže nasprotujoči si strani in pojasni zahteve ene in druge strani
<ul style="list-style-type: none"> Ob zemljevidu pojasni vzroke za združitev Nemčije in Italije 	
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava razmere v Rusiji in vzroke za njeno gospodarsko zaostajanje za Evropo 	
<ul style="list-style-type: none"> Opiše težnje Avstro-Ogrske po širjenju političnega vpliva v jugovzhodni Evropi 	Ob zemljevidu pokaže obseg Avstro-Ogrske, potem ko pridobi Bosno in Hercegovino
<ul style="list-style-type: none"> Razume vzroke in povod za prvo svetovno vojno 	Loči vzroke in povod za vojno
<ul style="list-style-type: none"> Opiše potek bojevanja in določi sprte strani centralne sile in antanta 	Prebere odlomek iz knjige Ericha Marie Remarqua »Na zahodu nič novega« in sklepa o nesmiselnosti vojne
<ul style="list-style-type: none"> Razume, kaj pomeni vojna za posameznika in za njegovo družino 	Ugotavlja, da se je vloga žensk med prvo svetovno vojno močno okrepila
<ul style="list-style-type: none"> Se seznani z novimi orožji med prvo svetovno vojno in sklepa o posledicah njihove uporabe 	Na podlagi opisov soške fronte sklepa o uporabi bojnih plinov in drugih nedovoljenih sredstev
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava posledice vojne za evropske države in narode 	<ul style="list-style-type: none"> Analizira statistične podatke o številu mrtvih in ranjenih ter sklepa o posledicah

5. Evropa in svet v 20. stoletju

Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava posledice pariške mirovne konference 1919 za Evropo in svet 	<ul style="list-style-type: none"> Prebere Wilsonove točke in sklepa o njihovi uresničitvi
<ul style="list-style-type: none"> Na podlagi zemljevida Evrope ugotavlja bistvene spremembe glede držav in državnih meja v začetku dvajsetih let 	<ul style="list-style-type: none"> Našteje nove države na evropskem zemljevidu
<ul style="list-style-type: none"> Razume, kako je oktobrska revolucija takoj po prvi svetovni vojni vplivala na razmere v Evropi 	<ul style="list-style-type: none"> Pozna temeljne ideje Lenina in boljševikov ter razume, zakaj so bile privlačne za množice
<ul style="list-style-type: none"> Ob slikovnem in avdio gradivu spoznava, kaj pomeni izraz zlata dvajseta leta 	<ul style="list-style-type: none"> Ogleda si nemi film iz dvajsetih let ter sklepa o življenju tega časa
<ul style="list-style-type: none"> Razume, zakaj je leta 1929 prišlo do preobrata in do velike gospodarske krize 	<ul style="list-style-type: none"> Na podlagi slikovnega gradiva sklepa o tem, kaj pomeni zlom borze za vlagatelje
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava različne družbeno politične sisteme v Evropi od komunizma v Sovjetski zvezi do fašizma v Italiji ter demokratičnih sistemov v zahodni in severni Evropi 	<ul style="list-style-type: none"> Napravi preglednico sistemov in jih primerja
<ul style="list-style-type: none"> Razume, zakaj je v Nemčiji prišlo do nacizma in zakaj je ta sistem pomenil veliko nevarnost in grožnjo za mir 	<ul style="list-style-type: none"> Opiše, v čem je bil temeljni poudarek Hitlerjeve knjige »Mein Kampf« in kam pripeljejo taka razmišljanja
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava težnje fašističnih držav po novih osvajanjih do izbruha druge svetovne vojne 	<ul style="list-style-type: none"> Seznani se s pojmom »Novi svetovni red«
<ul style="list-style-type: none"> Opiše potek druge svetovne vojne in določi vpletene države 	<ul style="list-style-type: none"> Uporablja zemljevid in pokaže osvajanja posameznih držav
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava življenje ljudi v okupirani Evropi in njihov odpor 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Opiše drugo svetovno vojno v Evropi in na svetu od preobrata do konca vojne 	<ul style="list-style-type: none"> Ogleda si odlomek enega od vojnih filmov in sklepa o posledicah vojne
<ul style="list-style-type: none"> Se seznani s posledicami druge svetovne vojne za Evropo in svet 	<ul style="list-style-type: none"> Primerja statistične podatke o številu mrtvih, ranjenih in pogrešanih
<ul style="list-style-type: none"> Analizira glavne sklepe zavezniških konferenc v Teheranu, na Jalti in v Potsdamu 	<ul style="list-style-type: none"> Pozna izraz Veliki trije in ve, da gre za zavezniško trojko
<ul style="list-style-type: none"> Ob zemljevidu razloži spremembe, ki jih v teritorialnem in političnem smislu prinese konec druge svetovne vojne 	<ul style="list-style-type: none"> Definira pojem Železna zavesa in pokaže, kje je ta potekala
<ul style="list-style-type: none"> Razloži razmere, ki so sprožile bipolarnost in hladno vojno ter razloži kakšne so bile posledice razdeljene Evrope in sveta na vzhod in zahod 	<ul style="list-style-type: none"> Spoznava propagandne pritiske in zatiranje drugače mislečih na eni in drugi strani
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava življenje ljudi v demokraciji in v komunističnih sistemih ter pojasni bistvene razlike 	<ul style="list-style-type: none"> Na podlagi statističnih podatkov in slikovnega gradiva primerja življenje ljudi
<ul style="list-style-type: none"> Na zemljevidu pokaže krizna žarišča in prizorišča vojaških konfliktov v drugi polovici 20. stoletja 	<ul style="list-style-type: none"> Ogleda si film »Lasje« in sklepa o protivojnem razpoloženju med mladimi v Evropi in v ZDA Ob poslušanju izbrane glasbe s konca 60. tih let sklepa o protivojni vsebini glasbenikov

<ul style="list-style-type: none"> Ob zemljevidu pojasni razpadanje kolonialnih imperijev in spremembe v Afriki in Aziji 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava dosežke tehnike in tehnologije v drugi polovici 20. stoletja 	<ul style="list-style-type: none"> Na podlagi pričevanj starih staršev sklepa o napredku od konca 60 let dalje
<ul style="list-style-type: none"> Se seznanijo z gibanji, ki prinesejo konec komunizma v Vzhodni Evropi 	<ul style="list-style-type: none"> Pozna najpomembnejše protagoniste boja proti diktaturi – Lech Walensa Poljskem, Vaclav Havel na Češkem, papež Janez Pavel II.,
<ul style="list-style-type: none"> Spoznava težnjo po povezovanju evropskih držav in širitev EU in NATA na nove države 	<ul style="list-style-type: none"> Spoznava zgodovino ideje o združenju Evrope in kratko kronologijo njenega udejanjanja
<ul style="list-style-type: none"> Ob zemljevidu opiše, katere evropske države so članice EU in katere so kandidatke 	<ul style="list-style-type: none"> Razmisli, zakaj je za Slovenijo dobro, da je polnopravna članica EU
<ul style="list-style-type: none"> Se seznanijo s problemi globalizacije in varovanja človekovega okolja 	<ul style="list-style-type: none"> S pomočjo statističnih podatkov o proizvodnji sklepa o vedno večjem obremenjevanju naravnih virov Ogleda si film »Neprijetna resnica« in sklepa o škodljivih posledicah človekovega poseganja v naravo
<ul style="list-style-type: none"> Razume, zakaj pomeni terorizem grožnjo za mir in se seznanijo s prizadevanji držav za umirjanje razmer v svetu na začetku 21. stoletja 	<ul style="list-style-type: none"> Na internetu poišče nekaj podatkov o terorizmu in njegovi organiziranosti Poišče podatke o napadu teroristov na nekatere civilne objekte in o žrtvah med civilisti

B. IZBIRNI DEL: Ponudba zgodovinskih tematskih sklopov

Učitelj izbere tematske sklope glede na poklicno usmeritev dijakov, glede na primanjkljaje znanja iz osnovne šole in glede na interese dijakov.

Priporočamo, da izmed ponujenih tematskih sklopov učitelj izbere le toliko tematskih sklopov, kot jih bo lahko obdelal glede na fond ur, ki mu je na voljo. Namen ponudbe izbirnih tematskih sklopov ni v tem, da jih obdelajo čim več (nikakor ne bo obdelal vseh!), pač pa da izbrane sklope obdelajo kakovostno in v skladu s sodobnimi oblikami in metodami dela.

Pri izboru tematskih sklopov naj učitelj upošteva tudi dijakov bodoči poklic in njegove interese.

Učni cilji	Primeri dejavnosti za pouk in priporočila
------------	---

1. Zgodovina, čas in prostor (5 – 7 učnih ur)	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> opiše pojem zgodovina – zgodba in prepozna zgodovinske vire; 	<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo virov in literature, interneta, terenskega dela (muzeji, arheološka izkopavanja) prepozna vire;
<ul style="list-style-type: none"> primerja različne zgodovinske vire in jih razvrsti glede na verodostojnost; 	
<ul style="list-style-type: none"> spozna delo zgodovinarja, objektivnost zgodovine; 	

<ul style="list-style-type: none"> • spozna kritičnost do virov in literature; 	<ul style="list-style-type: none"> • s pomočjo virov in literature in primerov iz vsakdanjega življenja (dnevno časopisje) spozna objektivnost zgodovine;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti rabe in zlorabe zgodovinskih podatkov v zgodovini in danes; 	
<ul style="list-style-type: none"> • prepozna kritičnost virov nekoč in danes; 	<ul style="list-style-type: none"> • s pomočjo virov in literature in interneta in obiska lokalnega arhiva spozna kritičnost virov;
<ul style="list-style-type: none"> • prepozna kritično branje virov in presojanje zgodovinskih informacij; 	
<ul style="list-style-type: none"> • spozna in ovrednoti pisni, materialni, slikovni in internetni vir. 	<ul style="list-style-type: none"> • s pomočjo primerjanja pisnega in materialnega vira kritično ovrednoti vir, pomaga si z literaturo in internetom.

2. Denar skozi čas (5 - 7 ur)	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> • opredeli pojem menjava in prva plačilna sredstva; 	
<ul style="list-style-type: none"> • prepozna razvoj plačilnih sredstev v prvih civilizacijah; 	<ul style="list-style-type: none"> • v literaturi in na internetu poišče plačilna sredstva v visokih civilizacijah;
<ul style="list-style-type: none"> • spozna razvoj denarja in denarnega gospodarstva v antiki; 	<ul style="list-style-type: none"> • v literaturi in s pomočjo obiska lokalnega muzeja prepozna plačilna sredstva v antiki;
<ul style="list-style-type: none"> • spozna vzroke za propad blagovno-denarnega gospodarstva in pojav naturalne menjave v zgodnjem srednjem veku; 	
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti pomen Judov in razvoj denarništv na visokem srednjem veku na slovenskem ozemlju in v Evropi; 	<ul style="list-style-type: none"> • s pomočjo literature in interneta spozna pomen Judov za srednjeveško denarništv;
<ul style="list-style-type: none"> • spozna razvoj denarja na območju Kitajske in pojav papirnatega denarja v Evropi; 	<ul style="list-style-type: none"> • uporablja literaturo in internet;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti vpliv industrializacije na bančništvo in denar; 	<ul style="list-style-type: none"> • uporablja literaturo in išče podatke na spletu;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti pomen borz in denarništv v 20. stoletju; 	
<ul style="list-style-type: none"> • spozna razvoj sodobnega bančništva pri nas po osamosvojitvi; 	<ul style="list-style-type: none"> • uporablja literaturo, internet in/ali obiše borzo.

<ul style="list-style-type: none"> spozna sodobno bančništvo in ga primerja s socialističnim. 	

3. Od začetkov pisav do informacijske pismenosti (5-7 ur)	
Dijak:	Dijak:

<ul style="list-style-type: none"> spozna pomen pisave za nastanek prvih visokih civilizacij; 	
<ul style="list-style-type: none"> prepozna razliko med slikovno in alfabetsko pisavo, ter njen razvoj skozi čas; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja literaturo in pisne vire in spoznava različne vrste pisav;
<ul style="list-style-type: none"> prepozna podlage za pisanje in spozna različne pisne vire skozi čas; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja literaturo, spoznava pisne in materialne vire in različne vrste podlag za pisanje;
<ul style="list-style-type: none"> ovrednoti pomen pisarjev v Egiptu in pismenost v antični Grčiji in Rimu; 	

<ul style="list-style-type: none"> spozna načine pisanja in pisne vire v srednjem veku; 	<ul style="list-style-type: none"> na spletu in v literaturi poišče podatke in spoznava pomen pisave v starem veku;
<ul style="list-style-type: none"> ovrednoti pomen izuma tiska za Evropo in naše dežele; 	<ul style="list-style-type: none"> s pomočjo literature in interneta spoznava razvoj tiska in tiskalnega stroja, obišče Bogenšperk;
<ul style="list-style-type: none"> pozna pomen samostanov in skriptorijev za razvoj pismenosti v srednjem veku; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja slikovno gradivo;
<ul style="list-style-type: none"> ovrednoti pomen tiskanih knjig in letakov v času reformacije in zaton v protireformaciji; 	<ul style="list-style-type: none"> obišče lokalni arhiv, muzej ali knjižnico;
<ul style="list-style-type: none"> ovrednoti vlogo razsvetljenstva in šolske reforme v razvoju pismenosti med kmečkim prebivalstvom v habsburški monarhiji; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja različno literaturo in vire ter poišče informacije o razvoju pismenosti;
<ul style="list-style-type: none"> pozna pomen tiskanih knjig, priročnikov in časopisov v življenju preprostega človeka v 19. stoletju; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja različne vire in spoznava pomen osnovne izobrazbe za kmeta;
<ul style="list-style-type: none"> spozna pomen Mohorjeve družbe na slovenskega preprostega kmeta in meščana; 	
<ul style="list-style-type: none"> ovrednoti pomen izobrazbe za dvig po družbeni lestvici; 	
<ul style="list-style-type: none"> pozna in ovrednoti vlogo in pomen A. M. Slomška za dvigovanje narodne zavesti pri 	<ul style="list-style-type: none"> poišče informacije o Slomšku, prebere odlomek iz njegovih del;

Slovincih;	
• pozna in ovrednoti hiter razvoj dnevnega časopisja in tabloidov v 19., 20. in 21. stoletju;	• na spletu in v literaturi išče podatke o razvoju časnikarstva od začetkov do danes;
• ovrednoti pomen svobode tiska in pojasni pojem cenzura;	• v SSKJ ali leksikonu poišče razlago pojmov cenzura, svoboda tiska;
• ovrednoti pojav informacijske tehnologije in elektronskih časopisov;	
• ovrednoti dobre in slabe strani interneta.	• razmišlja o prednostih in slabostih uporabe interneta in izdela plakat/preglednico.

4. Menjava in trgovina od nekdaj do danes (5-7 ur)	
Dijak:	Dijak:
• opredeli pojma trgovina in trgovec, razloži pojem menjava;	• uporablja vire in literaturo, obišče muzej;
• spozna menjalno trgovino v prazgodovini in s pomočjo primerov loči naturalno in blagovno menjavo;	
• spozna menjavo na slovenskem ozemlju v času prazgodovine;	• obišče lokalni muzej in si ogleda predmete menjave;
• uporabi zemljevid v Zgodovinskem atlasu, spozna in opiše trgovske poti prek našega ozemlja;	
• pozna vlogo trgovine v prvih visokih civilizacijah;	
• zna uporabiti zemljevid v Zgodovinskem atlasu, spozna visoke civilizacije in poišče trgovske povezave med njimi;	• uporablja zemljevid;
• razloži vlogo in pomen grške trgovine med polis in kolonijami v Sredozemlju;	• uporablja zemljevid in vriše povezave med polis in kolonijami;
• spozna razvoj trgovine, potek prometnih poti in predmete trgovanja v rimskem imperiju;	• uporablja zemljevid, vriše prometne poti;
• razloži pojme trgovina na dolge in kratke razdalje;	• v enciklopediji ali leksikonu išče pojme;
• primerja rimsko trgovino in Trajanovo tržnico z današnjo trgovino in velikimi nakupovalnimi centri;	• uporablja vire, literaturo;
• spozna pomen rimske zasedbe našega ozemlja za razvoj gospodarstva in trgovine, spozna	• uporablja zemljevide in/ali obišče lokalni muzej;

hiter napredek na našem ozemlju;	
• spozna posledice velikih selitev in vpliv teh selitev na trgovino;	• uporablja zemljevid, opazuje smeri preseljevanja;
• razloži zaton trgovine v zgodnjem srednjem veku in naraščanje naturalne menjave;	
• spozna pozitivne posledice križarskih vojn na razvoj gospodarstva v Evropi v visokem srednjem veku in ponoven pojav blagovno-denarne menjave;	• uporablja zemljevide v Zgodovinskem atlasu;
• razume način trgovanja v visokem srednjem veku (sejmi), trgovino po morju in po kopnem, analizira odlomke iz Zgodovinske čitanke;	• prebere odlomke iz Zgodovinske čitanke;

• razume pomembnost naših dežel za trgovino na kratke in dolge razdalje;	• uporablja zemljevide v Zgodovinskem atlasu in opazuje trgovske poti;
• spozna ustanovitev prekomorskih kolonij in trgovske povezave med njimi;	• uporablja zemljevide;
• opiše, kaj pomeni prenos pomorske trgovine iz Sredozemlja na obale Atlantika;	
• razloži pojem borza in primerja načine dela na borzi nekoč in danes;	• v literaturi, v SSKJ poišče razlago pojma borza, obišče borzo; • razloži pojme: vrednostni papir, menica, lombardni posli
• primerja nove načine trgovanja, ki jih prinesejo geografska odkritja s starim načinom trgovanja;	
• primerja menjavo oziroma načine trgovanja na srednjeveških sejmih s trgovanjem pri krošnjarijih in v trgovinah;	• poišče vire in literaturo, ki opisujejo srednjeveške sejme, krošnjarije in prve trgovine;
• opiše in primerja menjavo na srednjeveških sejmih, pri krošnjarijih in v trgovinah na območju slovenskih dežel;	• poišče vire in literaturo, ki opisujejo srednjeveške sejme, krošnjarije in prve trgovine; • poišče primere v leposlovju;
• spozna način trgovanja v času prve in druge industrijske revolucije;	• uporablja vire in spozna način življenja v času industrializacije;
• spozna začetke bančništva, posojilnic, zadružništva;	• povpraša, kaj pomeni pojem menica;
• spozna in ovrednoti menjavo v 20. stoletju;	• uporablja literaturo ali ustne vire;
• razloži potek razvoja trgovin od srede 20. stoletja; od »špecerije« do samopostrežnih trgovin in velikih nakupovalnih centrov;	• poišče podatke o velikih nakupovalnih središčih; • razišče, kaj pomeni pojem »spletna trgovina«

<ul style="list-style-type: none"> primerja srednjeveške sejme z modernimi sejmi. 	<ul style="list-style-type: none"> obišče sejem, uporablja literaturo, išče podatke na internetu.
--	--

5. Rokodelstvo in obrt skozi čas (5 - 7 učnih ur)	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> se seznanjajo z življenjem ljudi v prazgodovini; 	
<ul style="list-style-type: none"> razume, da sta poljedelstvo in živinoreja omogočila nastanek prvih obrti in delitev dela; 	<ul style="list-style-type: none"> poišče slikovno gradivo /druge vire, ki prikazujejo / opisujejo prvo orodje in izdelke obrti (lončarstvo, kovinarske obrti, tesarstvo, izdelovanje nakita);
<ul style="list-style-type: none"> seznanjajo se z vzponom obrtnih dejavnosti v času velikih civilizacij; 	<ul style="list-style-type: none"> podatke poišče v virih, literaturi, na spletu;
<ul style="list-style-type: none"> našteje nekaj obrti v obdobju prvih civilizacij; 	

<ul style="list-style-type: none"> razume, zakaj je npr. uporaba keramične posode spremenila življenje ljudi (shranjevanje in pripravljane živil); 	
<ul style="list-style-type: none"> pojasni, zakaj obrtne dejavnosti doživljajo vzpon; 	
<ul style="list-style-type: none"> razume povezavo med razvojem obrti, vzponom in razvojem trgovine pri Grkih in Rimljanih; 	
<ul style="list-style-type: none"> razume, da obrt staroselcev (na območju slovenskih dežel) ni bila konkurenčna rimski; 	<ul style="list-style-type: none"> obišče muzej;
<ul style="list-style-type: none"> razume, zakaj je obrt nazadovala (naturalno gospodarstvo - v zgodnjem srednjem veku - vdori Germanov, priseljevanje Slovanov); 	<ul style="list-style-type: none"> poišče podatke o gospodarskih dejavnostih Germanov in Slovanov;
<ul style="list-style-type: none"> spozna, da so se meščani v srednjeveških mestih ukvarjali s trgovino in obrtjo; 	
<ul style="list-style-type: none"> našteje najbolj značilne obrti; 	<ul style="list-style-type: none"> podatke poišče v literaturi;
<ul style="list-style-type: none"> pojasni vlogo cehov in cehovske hierarhije; 	<ul style="list-style-type: none"> poišče podatke o kaznovanju tistih, ki so se pregrešili zoper cehovska pravila;
<ul style="list-style-type: none"> ovrednoti pomen združevanja v cehe; 	<ul style="list-style-type: none"> ogleda si slike, skice;
<ul style="list-style-type: none"> seznanjajo se z nastankom mest v slovenskih deželah in razvojem obrti v le-teh; 	<ul style="list-style-type: none"> v virih in literaturi poišče podatke o razvoju obrti v slovenskih deželah;
<ul style="list-style-type: none"> pojasni pojma založništvo in manufaktura; 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja enciklopedije, leksikone, SSKJ in poišče razlage pojmov;
<ul style="list-style-type: none"> pojasni, zakaj se pojavi založništvo 	

manufaktura;	
• opiše način proizvodnje v manufakturi založništvu;	
• primerja način proizvodnje v manufakturi založništvu s cehovsko proizvodnjo;	
• spozna gospodarsko podobo slovenskih dežel med 17. in 18. stoletjem (fužinarstvo, puškarstvo, oglarstvo, glažute..);	• v zemljevid Slovenije vriše kraje, kjer se razvija obrt, in prve oblike kapitalistične proizvodnje;
• spozna tradicionalne obrti na področju Slovenije v 19. in 20. stoletju (lončarstvo, tkalstvo, kovaštvo, kolarstvo, zeliščarstvo, žganjekuha ...).	• v virih in literaturi poišče podatke o tradicionalni obrti na slovenskem ozemlju • v domačem okolju poišče morebitne primere oziroma izdelke domače obrti.

6. Odnos človeka do okolja (5-7 učnih ur)	
Dijak:	Dijak:
• našteje primere onesnaževanja okolja;	• v virih in literaturi poišče podatke o onesnaževanju okolja;
• primerja onesnaževanje v antiki in srednjim vekom s tistim, kot ga poznamo danes;	poišče vzroke med higieno in epidemijami nekoč in danes;
• razmisli, kdaj se je pojavil problem onesnaževanja okolja;	
• poveže začetke industrializacije in onesnaževanje okolja v industrijsko razvitih državah 19. stoletja;	• ogleda si slikovno gradivo;
• se seznanj s posledicami razvoja industrije in njenega vpliva na okolje;	• razmisli o odnosu ljudi do pitne vode v preteklosti in v današnjem času
• razmisli, kako skušajo države (oz. različne organizacije) reševati probleme onesnaževanja okolja;	• na spletu poišče podatke o okoljevarstvenih organizacijah;
• spozna, kdaj se je OZN aktivno vključila v reševanje problema onesnaževanja okolja;	• poišče podatke o dnevu zemlje, svetovnem dnevu okolja;
• ovrednoti poskuse OZN v zvezi z varovanjem okolja;	
• spozna nevarnost jedrske energije in spozna tragedije (npr.: Černobil) in ekološke katastrofe;	• na internetu poišče primere ekoloških katastrof;
• seznanj se z ekološkimi problemi v domačem kraju;	• na spletu poišče dostopne raziskave in interpretira podatke;

<ul style="list-style-type: none"> • razmisli, kdaj so se problemi pojavili; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razišče, kako se je lokalna skupnost lotila reševanja problemov. 	<ul style="list-style-type: none"> • v domačem kraju poišče vire onesnaževanja in primere reševanja problema.

7. Prehrana v različnih zgodovinskih obdobjih (5-7 učnih ur)	
Dijak:	Dijak:

<ul style="list-style-type: none"> • spozna prehrano ljudi v prazgodovini; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče vire, literaturo in slikovno gradivo;
<ul style="list-style-type: none"> • razloži, kako so ljudje iskali hrano in kje; 	<ul style="list-style-type: none"> • v virih in literaturi poišče odlomke o prehrani ljudi;
<ul style="list-style-type: none"> • spozna vlogo in pomen ognja, ter spremembe v prehrani ljudi; 	
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti vlogo požigalništva, načrtnega gojenja nekaterih kultur in spremembe v prehrani; 	
<ul style="list-style-type: none"> • opiše prehrano različnih slojev prebivalstva v prvih visokih civilizacijah; 	<ul style="list-style-type: none"> • prebere odlomke iz virov, ki govorijo o prehranjevalnih navadah ljudi v prvih visokih civilizacijah;

<ul style="list-style-type: none"> • pojasni, kakšne so bile prehranjevalne navade Grkov in Rimljanov; 	
<ul style="list-style-type: none"> • opiše, kako so se prehranjevali različni sloji prebivalcev v antiki; 	<ul style="list-style-type: none"> • prebere odlomke iz virov, ki govorijo o prehranjevalnih navadah ljudi v antiki;
<ul style="list-style-type: none"> • primerja prehranske navade fevdalcev, kmetov in meščanov; 	<ul style="list-style-type: none"> • v virih in literaturi poišče podatke o prehrani ljudi v srednjem veku;
<ul style="list-style-type: none"> • spozna, kako je spremenjen način obdelave polj vplival na pridelavo hrane in donos; 	<ul style="list-style-type: none"> • nadvoletno in natriletno kolobarjenje;
<ul style="list-style-type: none"> • razume, zakaj se prehrana med sloji razlikuje; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razume povezavo med prehrano in daljšanjem življenjske dobe; 	
<ul style="list-style-type: none"> • opiše, kako je spoznavanje novih kultur (krompir, fižol, koruza) zaznamovalo prehrano v novem veku; 	<ul style="list-style-type: none"> • razmisli, kako so nove kulture povečale količino pridelane hrane in kako sta se s tem povečala obseg in obremenitev dela za ljudi
<ul style="list-style-type: none"> • razloži, kako je razvoj znanosti in tehnologije v 17. in 18. stoletju vplival tudi na prehrano ljudi; 	

<ul style="list-style-type: none"> • pojasni, kako je država podpirala sajenje novih kultur in zakaj; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razloži, kaj so kmetijske družbe, ki se pojavijo v času Marije Terezije in Jožefa II. in kakšna je njihova vloga (pospeševanje razvoja kmetijstva) na območju slovenskih dežel; 	Poišče razliko med pojmom hlevska in pašniška Govedoreja (nove pasme); razmisli, kaj pomeni za ljudi odpravljanje ribnikov;
<ul style="list-style-type: none"> • razume, kako je vpeljevanje kmetijskih strojev zaznamovalo kmetijstvo in njegov razvoj; 	<ul style="list-style-type: none"> • v virih in literaturi išče informacije o spremembah v kmetijstvu;
<ul style="list-style-type: none"> • razmišlja o prehrani ljudi in o pomanjkanju v času vojne in po njej (prve in druge svetovne vojne); 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče in prebere odlomke iz slovenskih literarnih del, ki govorijo o življenju ljudi in pomanjkanju v času pred vojnama, med njimi in po njih;
<ul style="list-style-type: none"> • primerja prehrano danes in v preteklosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče podatke o razvoju in pojavi »hitre prehrane«.

8. Promet nekoč in danes (5-7 učnih ur)	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> • spozna časovni okvir razvoja prometnih sredstev; 	<ul style="list-style-type: none"> • na časovnem traku umesti pomembne novosti, ki so se skozi zgodovino pojavile v prometu (npr. kolo, bojni voz, ladja, vlak, avtomobili, letalo, rakete);
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti pomen odkritja kolesa za nadaljnji razvoj prometa; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razume, kako je odkritje kolesa vplivalo na vojaške taktike bojevanja in razvoj prometa; 	<ul style="list-style-type: none"> • v virih in literaturi, ob uporabi interneta poišče podatke o pojavu kolesa; poišče nekaj primerov uporabe koles v transportne in vojaške namene;
<ul style="list-style-type: none"> • razume, da so bile reke in morje prve sodobne prometnice, ki se do danes niso bistveno spremenile; 	
<ul style="list-style-type: none"> • se seznanj z uporabo vetra v vodnem prometu; 	
<ul style="list-style-type: none"> • prepozna in primerja prva plovila; 	<ul style="list-style-type: none"> • na spletu poišče različne vrste ladij starega veka;
<ul style="list-style-type: none"> • imenuje pomorščake starega veka (npr. Feničani); 	
<ul style="list-style-type: none"> • opiše grško in rimsko vojaško ladjo; 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje slike;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti pomen plovbe v starem veku; 	<ul style="list-style-type: none"> • v virih in literaturi poišče podatke o življenju in položaju veslačev na galejah;

<ul style="list-style-type: none"> ▪ razloži, kako so Rimljani gradili ceste; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na spletu, v virih in literaturi poišče podatke o gradnji rimskih cest;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna pomen razvejenega cestnega omrežja za razvoj gospodarstva, širjenje rimskega imperija; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ovrednoti pomen dobro grajenega in razvejanega rimskega cestnega omrežja; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ navede glavne rimske cestne povezave na slovenskem ozemlju; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ primerja glavne rimske cestne povezave na območju Slovenije in današnji cestni križ; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na zemljevidu Slovenije pokaže, kje približno so potekale rimske ceste in kje poteka slovenski cestni križ danes;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ovrednoti pomen rimskega cestnega omrežja na slovenskem ozemlju; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poišče podatke o prvih popotnikih in potovanju danes;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna, da so bila ljudstva na konjih bolj mobilna, hitrejša in vojaško močnejša; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v virih in literaturi oziroma na spletu poišče slike konjeniških ljudstev (npr. Huni);

<ul style="list-style-type: none"> ▪ razume, zakaj so v srednjem veku ljudje večino svojega življenja prebili v najbližji okolici svojega doma; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ se zaveda, da zaprtost v prostor pomeni omejitve, nedostopnost do informacij; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ primerja mobilnost v srednjem veku in danes; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uporablja slikovno gradivo;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna pomen tovorništva in nastanek furmanstva za »slovenskega« kmeta v 16. stoletju; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v virih, literaturi poišče podatke o tovorništvu in furmanstvu; ▪ spozna vlogo mest Reka in Trst ▪ spozna pojem »furmanske gostilne«
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna razvoj poštnega prometa; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poišče slike poštnih kočij in razloži pomen poštnih postaj;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pojasni, zakaj je bil poštni promet v času do 19. stoletja počasen in nevaren; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na zemljevidu pokaže najpomembnejše poštne zveze na slovenskem ozemlju;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ opiše pomen parnega stroja in njegove rabe v prometu (železniškem, cestnem in vodnem); 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poišče podatke o uporabi parnega stroja, prvih lokomotivah (The Rocket, Catch-me-if-you-can), parnikih in reakcijah ljudi;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ seznanj se z razvojem železnice; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna potek gradnje železnice Dunaj–Trst; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prebere Prešernovo pesem »Od železne ceste«;

<ul style="list-style-type: none"> • ob zemljevidu Slovenije razloži, kako je potekala izgradnja železniškega omrežja v 19. stoletju; 	<ul style="list-style-type: none"> • uporablja zemljevid;
<ul style="list-style-type: none"> • opiše in razloži posledice razvoja železnice v gospodarskem razvoju »slovenskih dežel« - razvoj industrije; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razmišlja o odnosu ljudi do novega prevoznega sredstva (vlak) in o poklicih, ki so se pojavili s pojavom železnice; 	<ul style="list-style-type: none"> • v zemljevid Slovenije vriše železniške povezave;
<ul style="list-style-type: none"> • razume, kako je razvoj železnice vplival na življenje ljudi; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razloži, kako je potekal razvoj avtomobila; 	<ul style="list-style-type: none"> • na spletu poišče podatke o razvoju avtomobilske industrije;
<ul style="list-style-type: none"> • primerja različne tipe avtomobilov in motorjev (Diesel, Benz, Otto...); 	
<ul style="list-style-type: none"> • spozna vlogo in pomen Antona Codelli -ja, Janeza Puha; 	
<ul style="list-style-type: none"> • primerja vlogo avtomobila nekoč in danes; 	<ul style="list-style-type: none"> • pripravi primerjavo avtomobilov nekoč in danes;
<ul style="list-style-type: none"> • razmišlja o avtu kot »statusnem simbolu« v 20. stoletju; 	<ul style="list-style-type: none"> • v strokovni literaturi poišče podatke o pomenu razvoja prometa (<i>povezava s prometno geografijo in tehnologijo prometa</i>);
<ul style="list-style-type: none"> • opiše razvoj letala in letalskega prometa; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče podatke o pionirjih slovenskega letalstva (Rusjan, Bloudek, Kuhelj)
<ul style="list-style-type: none"> • seznanjeni se s prednostmi letalskega prometa v sodobnem svetu (prevoz tovora in potnikov); 	
<ul style="list-style-type: none"> • seznanjeni se z ekološkimi problemi; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče informacije o vplivu prometa na okolje;
<ul style="list-style-type: none"> • razume potrebo po iskanju alternativnih virov energije; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče film, podatke na spletu.
<ul style="list-style-type: none"> • opiše začetke človekovega potovanja v vesolje in raziskovanje le-tega; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razume in pojasni vlogo prometa v sodobnem svetu. 	

9. Od začetkov verovanja do sodobne religije (5-7 učnih ur)

Dijak:

Dijak:

• našteje različne oblike verovanja, ki se

pojave v različnih zgodovinskih obdobjih;	
• pozna značilnosti npr. animizma, totemizma;	• ob uporabi interneta in literature poišče podatke o animizmu in totemizmu;
• pojasni, zakaj se pojavita animizem in totemizem;	v SSKJ poišče razlago pojmov;
• pozna razliko med npr. politeizmom in monoteizmom;	v SSKJ poišče razlago pojmov;
• ovrednoti pomen prvotnih različnih oblik verovanja;	
• primerja grške in rimske bogove;	• prebere enega (nekaj) izmed grških oziroma rimskih mitov;
• ovrednoti pomen verovanja pri starih Grkih in Rimljanih;	• poišče podatke o verskih gibanjih (arianizem) in sledovih orientalnega čaščenja v naših krajih (mitraizem).
• spozna germanske in slovanske bogove;	• poišče podatke o slovanskih poganskih običajih, ki so se v spremenjeni obliki ohranili v Sloveniji do današnjih dni;
• opiše razvoj in našteje osnovne značilnosti judovstva;	• na zemljevidu pokaže, kje so živeli Judje;

• ovrednoti pomen judovstva;	• v Svetem pismu poišče zgodbo, ki govori o Abrahamu;
• pojasni, kaj je omogočilo širjenje krščanstva in zakaj je krščanstvo privlačilo ljudi;	• poišče svetopisemsko zgodbo, ki govori o modrosti kralja Salomona;
• ugotovi, zakaj je bilo krščanstvo preganjano	• v literaturi poišče podatke o značilnostih krščanstva;
• razloži, kdaj in zakaj je krščanstvo »zmagalo«;	• v virih poišče in prebere milanski tolerančni edikt (313) in podatke o bitki ob Frigidu (bližina Vipave);
• opiše dogodke, ki so pripeljali do uzakonjenja krščanstva;	
• pozna zgodovinske okoliščine, v katerih je nastal islam ter ovrednoti vlogo preroka Mohameda;	• ob zemljevidu poišče Arabski polotok in ugotovi, katere države so na tem območju ostajale nekoč in danes;
• razloži, kaj je islamizacija;	• uporablja leksikon, SSKJ in poišče pojem islamizacija; • poišče pomene besed suniti, šiiti, derviši
• primerja osnovne značilnosti krščanstva in islama;	• v literaturi poišče podatke o osnovnih značilnostih islama;
• pozna zgodovinske okoliščine, ki so pripeljale, do razkola (Katoliška in Pravoslavna cerkev);	• v literaturi in ob uporabi interneta poišče podatke o razkolu v cerkvi;

▪ primerja in pojasni razlike med katoliško in pravoslavno smerjo krščanstva;	
▪ pojasni, zakaj je prišlo do reformacije;	
▪ povzame zahteve reformatorjev;	
▪ ovrednoti vlogo in pomen reformacije in reformatorjev za nadaljnji zgodovinski in kulturni razvoj (slovenski prostor);	▪ v virih in literaturi poišče podatke o različnih smereh reformacije;
▪ na zemljevidu pokaže, kje je v Sloveniji razširjen protestantizem;	▪ izdelava svoj zemljevid;
▪ razume posledice proti-reformacije;	
▪ primerja osnovne značilnosti krščanstva in islama;	▪ v literaturi poišče podatke o osnovnih značilnostih islama;
▪ ovrednoti pomen islamske kulture in znanstvenih ugotovitev za nadaljnji razvoj evropske kulture;	▪ poišče podatke o razvoju arabskih števil, oziroma razvoju znanosti pod arabskim vplivom;
▪ spozna vzhodnjaške religije in njihov vpliv na vsakdanje življenje ljudi;	▪ ob uporabi interneta in druge literature poišče podatke o budizmu, hinduizmu;
▪ na zemljevidu pokaže države, kjer sta razširjena budizem in hinduizem;	▪ uporablja zemljevid;

▪ ovrednoti pomen vzhodnjaških religij v vsakdanjem življenju ljudi;	
▪ spozna spreminjanje pomena in vloge religije v sodobnem svetu in življenju ljudi (sekularizacija, revitalizacija);	▪ se seznanja z vplivom tehnike in scientistične religije na človeka
▪ seznanjeni se (prebere) z ustreznimi raziskavami s tega področja.	▪ uporablja internet.

10. Vojskovanje in vojaška tehnika v različnih zgodovinskih obdobjih (5 - 7 ur)	
Dijak:	Dijak:
▪ pojasni, kaj je vojna in razlikuje pojem vojska;	
▪ razloži, zakaj so se ljudje že od najstarejših časov med seboj spopadali;	▪ na internetu in učbenikih v šolski knjižnici poišče slike o spopadih in oboroženih oddelkih;
▪ pove, kaj razume pod pojmom orožje;	▪ poišče slikovno gradivo, uporablja internet;

<ul style="list-style-type: none"> • opiše, kako se nasprotnika pripravita na spopad; 	<ul style="list-style-type: none"> • prebere opis grškega napada na Perzije za definiranje pojma »taktika«;
<ul style="list-style-type: none"> • pojasni pojma taktika in obleganje; 	<ul style="list-style-type: none"> • uporablja strokovne priročnike, leksikone, enciklopedije;
<ul style="list-style-type: none"> • opiše posledice spopada za vojskujoči strani in za okolico; 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje ugotovitve o razlikah v vojaški taktiki dela v skupini, pripravi predstavitev pomembnega vojskovodje;
<ul style="list-style-type: none"> • našteje spremembe, ki jih je v vojskovanje prineslo strelno orožje; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče slike prvega strelnega orožja;
<ul style="list-style-type: none"> • pozna razliko med pojmi redna vojska, najemniška vojska, naborniška vojska in poklicna vojska; 	
<ul style="list-style-type: none"> • pojasni, zakaj kmečki upori v 16. stoletju na slovenskem ozemlju pomenijo pravo vojno stanje; 	
<ul style="list-style-type: none"> • našteje vzroke, ki so pripeljali do upora /uporov/; 	<ul style="list-style-type: none"> • prebere odlomek iz vira o kmečkem uporu leta 1515;
<ul style="list-style-type: none"> • razloži, zakaj so se v zgodovini izoblikovali orožarski poklici; 	
<ul style="list-style-type: none"> • ugotovi, zakaj včasih v vojni ljudje uporabijo orodje kot orožje; 	
<ul style="list-style-type: none"> • navede dve največji vojni v zgodovini človeštva in definira pojem svetovna vojna; 	<ul style="list-style-type: none"> • v ustrezni literaturi poišče definicijo pojma »svetovna vojna«;
<ul style="list-style-type: none"> • primerja posledice med uporabo »hladnega« in strelnega orožja; 	
<ul style="list-style-type: none"> • primerja način napada na utrjeno srednjeveško mesto/grad z napadom na utrjeno obrambo v prvi in drugi svetovni vojni; 	<ul style="list-style-type: none"> • na internetu poišče slike bojnih letal iz obeh vojn;
<ul style="list-style-type: none"> • pojasni, zakaj uporaba vse boljšega orožja prinaša vse hujše posledice za države in prebivalstvo; 	
<ul style="list-style-type: none"> • pove, kdaj je bilo prvič v zgodovini uporabljeno jedrsko orožje; 	<ul style="list-style-type: none"> • na internetu poišče slike o napadu na Hirošimo, slike po ofenzivah v prvi in drugi svetovni vojni;
<ul style="list-style-type: none"> • navede argumente proti uporabi jedrskega orožja; 	<ul style="list-style-type: none"> • zbira statistične podatke o žrtvah in škodi v dveh največjih vojnah v zgodovini;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti posledice vojaških spopadov in vojn. 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče lokalna obeležja iz obeh vojn, prešteje število žrtev.

11. Zdravljenje in higiena v zgodovini (5 - 7 ur)

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none">• razloži pomen prizadevanj za zdravljenje v zgodovini;	
<ul style="list-style-type: none">• pojasni simbol zdravilskega znaka (kača, ki se ovija na palico ali kelih);	<ul style="list-style-type: none">• poišče znak medicine na internetu ali škatlici z zdravili;
<ul style="list-style-type: none">• ugotovi, zakaj je zdravje zelo odvisno od higiene;	
<ul style="list-style-type: none">• primerja higienske navade v različnih zgodovinskih obdobjih z današnjimi;	<ul style="list-style-type: none">• pripravi zapis o higienskih navadah v preteklosti in danes;
<ul style="list-style-type: none">• pojasni, kako so si ljudje razlagali izvor bolezni v preteklosti;	<ul style="list-style-type: none">• poišče besedilo o higieni v srednjeveškem mestu in podeželju;
<ul style="list-style-type: none">• opiše prve poskuse zdravljenja z zdravilnimi zelišči;	<ul style="list-style-type: none">• v literaturi poišče opis zdravljenja kuge;
<ul style="list-style-type: none">• navede razlike med zdravljenjem z zdravilnimi zelišči in sodobnimi zdravili;	
<ul style="list-style-type: none">• utemelji, zakaj se danes pri zdravljenju ponovno vračamo k uporabi zdravilnih zelišč;	<ul style="list-style-type: none">• iz knjige o domačih zdravilnih zeliščih izpiše opis zdravilnega učinka za npr. šipkov, metin in lipov čaj;• ugotavlja, katero zdravilno zelišče najbolj cenita babica in mama;
<ul style="list-style-type: none">• opiše, kako so potekale operacije v preteklosti in kako danes;	<ul style="list-style-type: none">• na internetu in v učbenikih poišče slike o operacijah v preteklosti in danes;
<ul style="list-style-type: none">• navede hude bolezni (npr. kuga), ki so mučile ljudi v preteklosti;	
<ul style="list-style-type: none">• navede primere sodobnih bolezni, ki jih še ne znamo premagati;	<ul style="list-style-type: none">• zapiše ugotovitev, zakaj je danes npr. AIDS težko ozdravljiva bolezen;
<ul style="list-style-type: none">• pojasni, zakaj so bili zdravniki vedno spoštovani možje in navede ime najznamenitejšega antičnega zdravnika;	<ul style="list-style-type: none">• pridobi informacije o znanjih, ki jih mora obvladati sodoben zdravnik;
<ul style="list-style-type: none">• opiše primer zdravljenja v srednjem veku in pozna vlogo špitalov kot predhodnikov domov za ostarele;	<ul style="list-style-type: none">• primerja zdravljenje v srednjem veku z današnjim in odkriva razlike;
<ul style="list-style-type: none">• ugotovi, zakaj je bila medicina največkrat nemočna proti ranam dobljenim v bitkah ali pri poškodbah;	<ul style="list-style-type: none">• poišče slike iz vojaških bolnic v obeh vojnah;

<ul style="list-style-type: none"> opiše, kako so se zdravili doma v preteklosti brez zdravnikov; 	<ul style="list-style-type: none"> zapiše starejši recept za zdravljenje prehlada v domačem okolju;
<ul style="list-style-type: none"> navede čas nastanka prve lekarne v svoji okolici; 	
<ul style="list-style-type: none"> navede razlike pri zdravljenju med uradno in alternativno medicino; 	<ul style="list-style-type: none"> povpraša znanca ali sorodnika, ki se zdravi tudi alternativno, zakaj zaupa tej obliki zdravljenja; zapiše zaključke, v katerih navede, kaj mora sam storiti za ohranjanje zdravja;
<ul style="list-style-type: none"> razloži, kdo so bile v preteklosti »babice« in zakaj so jih ljudje cenili; 	
<ul style="list-style-type: none"> opiše, kako je nekdanji zdravnik postavil diagnozo, kako to naredijo danes; 	
<ul style="list-style-type: none"> utemelji pomen izbora stalnega zdravnika za bolnika; 	
<ul style="list-style-type: none"> primerja zdravstveno zavarovanje nekoč in danes. 	<ul style="list-style-type: none"> uporablja internet, literaturo, vire in poišče ustrezne podatke.

12. Arhitektura in bivališča v zgodovini (5-7 ur)	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> spozna vzroke nastanka prvih bivališč in njihove oblike; 	<ul style="list-style-type: none"> ob slikovnem gradivu opisuje jame in koče in nariše primer kolišča;
<ul style="list-style-type: none"> oceni uporabo materialov; 	
<ul style="list-style-type: none"> razmisli o pomenu bivališč za človeka; 	
<ul style="list-style-type: none"> se seznani z gradbenimi dosežki starih civilizacij; 	<ul style="list-style-type: none"> poišče literaturo z opisi gradenj v Mezopotamiji in Egiptu;
<ul style="list-style-type: none"> pozna način izdelave opeke in uporabnost drugih materialov; 	
<ul style="list-style-type: none"> razume pomen in postopek gradnje piramid; 	
<ul style="list-style-type: none"> spozna način gradnje hiš v antični Grčiji in infrastrukturo v mestih; 	<ul style="list-style-type: none"> napravi preglednico materialov in poklicev, ki so bili v Grčiji povezani z gradbeništvom;
<ul style="list-style-type: none"> zna opisati nekatere pomembnejše gradnje; 	<ul style="list-style-type: none"> skicira tri sloge grških stebrov;
<ul style="list-style-type: none"> pozna materiale in poklice povezane z gradbeništvom; 	<ul style="list-style-type: none"> poišče sedem čudes starega sveta (v literaturi ali na spletu);
<ul style="list-style-type: none"> našteje najbolj znane gradbene dosežke Rimljanov; 	<ul style="list-style-type: none"> na spletu ali v literaturi poišče slikovno gradivo rimskih gradenj;
<ul style="list-style-type: none"> razmisli, katere rimske gradnje je mogoče še danes občudovati; 	

<ul style="list-style-type: none"> opiše ostanke rimske gradnje na slovenskem ozemlju; 	<ul style="list-style-type: none"> na terenu si ogleda ostanke rimske gradnje;
<ul style="list-style-type: none"> razume pomen posameznih gradenj (Kolosej, terme, vodovod, ceste ...); 	
<ul style="list-style-type: none"> oceni materiale, orodje in tehnike gradnje in jih primerja z današnjimi; 	
<ul style="list-style-type: none"> razmisli, kako način življenja vpliva na gradnjo in opiše bivališča ljudstev v času velikih selitev; 	
<ul style="list-style-type: none"> sklepa o vzrokih nastanka utrjenih stavb srednjega veka in njihovi vlogi; 	
<ul style="list-style-type: none"> primerja prve gradove z grajskimi kompleksi 18. stol.; 	<ul style="list-style-type: none"> v Sloveniji poišče grad, ki je primerno restavriran, in grad, ki propada in pripravi predlog za uporabo grajskega poslopja danes;
<ul style="list-style-type: none"> analizira časovne sloge gradenj cerkva; 	
<ul style="list-style-type: none"> opiše ureditev srednjeveškega mesta; 	
<ul style="list-style-type: none"> primerja gradnjo hiše v mestu in na podeželju in njuno opremo (ter sklepa o življenju posameznih družbenih slojev v srednjem veku); 	<ul style="list-style-type: none"> v literaturi poišče in prebere opis mesta; poišče tudi slikovno gradivo o hišah in opremi prostorov na podeželju in v mestu;
<ul style="list-style-type: none"> oceni, kakšne spremembe je v gradbeništvu prinesla industrializacija; 	
<ul style="list-style-type: none"> primerja meščansko in delavsko stanovanje; 	<ul style="list-style-type: none"> ogleda si film <i>Deans</i> ;

<ul style="list-style-type: none"> pozna postopke gradnje in nove materiale in jih primerja z današnjimi; 	<ul style="list-style-type: none"> na spletu poišče nekaj značilnih velikih gradenj (Kristalna palača, Eifflov stolp, Kip svobode...) in izpiše podatke o njih;
<ul style="list-style-type: none"> sklepa o pomenu gradnje infrastrukture, stavb javnega pomena, začetkih arhitekture; 	
<ul style="list-style-type: none"> pozna značilne hiše slovenskih pokrajin in jih med seboj primerja; 	<ul style="list-style-type: none"> po literaturi (spletu) poišče značilne slovenske hiše in jih razvrsti na zemljevid;
<ul style="list-style-type: none"> zna opisati sodobno (varčno) hišo, stanovanje; 	
<ul style="list-style-type: none"> razmisli o zmožnostih sodobne gradnje in gradnje v prihodnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> nariše svojo »idealno« stavbo; poišče najdaljši predor, most, viadukt, najvišjo zgradbo.
<ul style="list-style-type: none"> Opiše najpomembnejše gradbene sloge od antike do danes 	<ul style="list-style-type: none"> S pomočjo slik Evro – bankovcev določi najpomembnejše arhitekturne sloge

13. Vloga moških in žensk ter pomen družine v različnih zgodovinskih obdobjih

(5 - 7 ur)

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none"> • zna naštetih člane, ki sestavljajo družino; 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje vsakdanjik izbrane družine;
<ul style="list-style-type: none"> • opiše vlogo očeta, matere in drugih članov svoje družine in jih primerja z vlogami članov družine starih staršev; 	<ul style="list-style-type: none"> • igra vlogo družinskega očeta/matere, ki preživlja prosto popoldne; • pogovori se s starimi starši o vlogi članov v njihovi primarni družini;
<ul style="list-style-type: none"> • našteje vzroke za sklenitev zakonske zveze in razveze; 	
<ul style="list-style-type: none"> • analizira vzroke sprememb v sodobni družbi in razliko med skupnim življenjem in zakonsko zvezo; 	
<ul style="list-style-type: none"> • primerja sodobne družine v svetu in razume pomen industrializacije za spremembe v družini; 	<ul style="list-style-type: none"> • napiše razmišljanje, kakšno družino si želi;
<ul style="list-style-type: none"> • primerja delavsko, bogatejšo meščansko in kmečko družino; 	<ul style="list-style-type: none"> • ob slikah opisuje življenje delavske, meščanske in kmečke družine;
<ul style="list-style-type: none"> • se seznani z vlogo žensk v družini in družbi in njihovim bojem za enakopravnost; 	<ul style="list-style-type: none"> • na spletu poišče znanstvenice in umetnice v 19. stol.;
<ul style="list-style-type: none"> • svoje življenje primerja z življenjem otrok v industrijski dobi; 	<ul style="list-style-type: none"> • napravi preglednico dejavnosti, zadolžitev, iger, itn. otrok;
<ul style="list-style-type: none"> • opiše življenje in vloge srednjeveških meščanov ter ovrednoti cehovska pravila; 	<ul style="list-style-type: none"> • uporablja vire in literaturo in izpiše cehovska pravila;
<ul style="list-style-type: none"> • pozna vlogo vitezov in ovrednoti viteštva; 	<ul style="list-style-type: none"> • preučuje literaturo in zapiše pravila viteškega vedenja;
<ul style="list-style-type: none"> • preuči položaj moškega in ženske v rimski družbi in družini. 	
<ul style="list-style-type: none"> • preuči in primerja vlogo moškega v grški in rimski družbi in družini pozna različne družine v rimski državi; 	<ul style="list-style-type: none"> • opiše patriarhalno družino;
<ul style="list-style-type: none"> • primerja položaj svobodne ženske s položajem suženj v Grčiji; 	
<ul style="list-style-type: none"> • opiše odnos Grkov do otrok; 	<ul style="list-style-type: none"> • ob pomoči literature opisuje špartansko vzgojo in jo primerja z današnjo;
<ul style="list-style-type: none"> • analizira vlogo moških v grški družbi; 	
<ul style="list-style-type: none"> • pozna spremembe vlog moških in žensk v zgodovini; 	
<ul style="list-style-type: none"> • napravi sintezo sprememb odnosov med spoloma v družbi in družini. 	

14. Družbena ureditev od antike do danes (5-7 ur)

Dijak:

Dijak:

• spoznava vzroke za nastanek prvih držav in izoblikovanja družbene hierarhije;	• uporablja zemljevidu v Zgodovinskem atlasu;
• ovrednoti pojav suženjstva od prazgodovine do srednjega veka;	• podatke o suženjstvu poišče v literaturi ali na spletu;
• razume pojem demokracija;	• uporablja slovar tujk in izpiše razlago pojma demokracija;
• razume pojem oligarhija;	• uporablja slovar tujk in izpiše razlago pojma oligarhija;
• primerja družbeno ureditev v Atenah in Šparti;	• uporablja odlomke iz virov in literature;
• spozna rimsko družbo in ovrednoti boj plebejcev za enakopravnost v času rimske aristokratske republike;	• uporablja odlomke iz virov in literature;
• razmisli o obliki demokracije v rimski aristokratski republiki in cesarstvu;	• s pomočjo literature in interneta razmišlja o demokraciji v sužnjelastniški družbi;
• primerja različna obdobja v razvoju rimske družbe;	
• primerja antično in srednjeveško družbo;	• uporablja odlomke iz virov in literature;
• ovrednoti odnose med plemstvom, meščanstvom in podložniki v srednjem veku;	• uporablja opise iz virov in literature ter razloži pojem stanov in stanovske države;
• razloži razliko v strukturi meščanstva med obmorskimi in kontinentalnimi mesti	• iz zbirke zgodovinskih virov poišče mestni statut (Ptuj, Piran) in ga pregleda ter zapiše ugotovitve
• primerja absolutizem in razsvetljeni absolutizem in ovrednoti vpliv razsvetljencev na monarhe;	• poišče podatke o razsvetljenih filozofih in njihovem vplivu na avstrijsko cesarico in cesarja, pruskega kralja in rusko carico;
• pozna in ovrednoti francosko družbo v drugi polovici 19. stoletja in spozna vzroke za nezadovoljstvo, ki so pripeljali do revolucije;	• ob prebranem viru ugotavlja vzroke za nezadovoljstvo tretjega stanu, ki so prerasli v revolucijo;
• razume Deklaracijo o pravicah človeka in državljana na razvoj družbe 19. stoletja;	• prebere Deklaracijo o pravicah človeka in državljana;
• primerja in ovrednoti absolutizem in ustavno-parlamentarno monarhijo;	
• opiše nacionalne želje Slovencev v 19. stoletju in njihovo politično zorenje;	• prebere odlomke iz virov, literature, časopisja;

<ul style="list-style-type: none"> • pozna pomen prve svetovne vojne in pojav novih političnih sistemov – parlamentarna demokracija in totalitarizmi; 	
<ul style="list-style-type: none"> • primerja fašizem, nacizem in komunizem; 	<ul style="list-style-type: none"> • ogleda si film, uporablja literaturo in podatke s spleta;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti totalitarne sisteme pred drugo svetovno vojno in po njej; 	
<ul style="list-style-type: none"> • spozna socialistične (komunistične) sisteme po drugi svetovni vojni in jih primerja s komunizmom v SFRJ; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razume vzroke, ki so pripeljali do zloma vzhodnega sistema in padca železne zavese; 	<ul style="list-style-type: none"> • s pomočjo literature, interneta, filmov in glasbe spoznava razmerja, ki so nastala v Vzhodni Evropi v tem času; • na podlagi pričevanj staršev in starih staršev se seznanja z življenjem v Vzhodni Evropi in problemom pravic in svoboščin;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti pomen padca berlinskega zidu za razvoj demokratizacije v Vzhodni Evropi; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče informacije o dogodkih ob padcu berlinskega zidu.
<ul style="list-style-type: none"> • primerja različne tipe parlamentarnih sistemov, ki so trenutno prevladujoči v evropskih državah. 	

15. Obveščanje in mediji nekoč in danes (5-7 ur)	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> • spozna, da so se prve informacije širile »od ust do ust«; 	
<ul style="list-style-type: none"> • sklepa o pomembnosti hitre informacije; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče primer (npr. maratonskega tekača);
<ul style="list-style-type: none"> • primerja hitrost širjenja informacij v antiki in srednjem veku; 	
<ul style="list-style-type: none"> • pozna delovanje srednjeveških glasnikov; 	<ul style="list-style-type: none"> • pridobiva informacije o počasnosti širjenja informacij v srednjem veku in o njihovih nosilcih;
<ul style="list-style-type: none"> • pozna delo v srednjeveških skriptorijih; 	<ul style="list-style-type: none"> • na internetu išče podatke o samostanih in njihovem kulturnem delovanju v našem prostoru;
<ul style="list-style-type: none"> • razume, kakšne spremembe je prinesel izum tiska za obveščanje ljudi; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razume, da so ljudje do začetkov množične pismenosti in ustanovitve poštnih zvez slabo informirani o dogajanju zunaj ožjega okolja bivanja; 	<ul style="list-style-type: none"> • na internetu poišče podatke o ustanovitvi poštnih zvez;

<ul style="list-style-type: none"> • analizira podatke o komuniciranju med ljudmi v preteklosti; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče znamke, stare razglednice, pisma; • razloži, kdo so bile potovke, sli, kakšna je bila vloga pošte in poštnih postaj pri prenašanju informacij
<ul style="list-style-type: none"> • spozna pomen izumov v 19. stoletju za obveščanje ljudi (telegraf, telefon); 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče zanimive podatke o razvoju telegrafije, telefonije;
<ul style="list-style-type: none"> • primerja časnike 19. stoletja z današnjimi časopisi ter ugotavlja podobnosti in razlike 	<ul style="list-style-type: none"> • obišče časopisni oddelek knjižnice;
<ul style="list-style-type: none"> • razume, kako so novi mediji v 20. stoletju vplivali na življenje ljudi (radio, televizija); 	<ul style="list-style-type: none"> • napiše spis »Moj dan brez radia, televizije, interneta in mobitela« ter se vživlja v čas starih staršev; • samostojno zapiše časopisni članek o izbranem zgodovinskem dogodku;
<ul style="list-style-type: none"> • pozna veliko moč medijev in njihovo rabo in zlorabo v času med obema vojnama; 	
<ul style="list-style-type: none"> • ob ogledu dokumentarnih posnetkov Hitlerjevih in Churchillovih govorov sklepa o velikem vplivu medijev na javno razpoloženje ljudi; 	
<ul style="list-style-type: none"> • pozna razvoj medijev in medijskega prostora v drugi polovici 20. stoletja; 	

<ul style="list-style-type: none"> • po pomembnosti razvrsti medije, ki jih uporablja vsak dan; 	
<ul style="list-style-type: none"> • glede na praktični primer razvrsti informacije iz medijev glede na verodostojnost in objektivnost; 	
<ul style="list-style-type: none"> • pojasni, kaj je verodostojna in kaj lažna informacija; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče primere verodostojne in lažne informacije;
<ul style="list-style-type: none"> • opiše medije, s katerimi je vsakodnevno v stiku; 	<ul style="list-style-type: none"> • obišče radijsko, televizijsko ali časopisno hišo;
<ul style="list-style-type: none"> • razume moč medijev v današnjem času in njihovo vlogo v vsakdanjem življenju; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razume, da lahko prek medijev vplivamo na politično, kulturno, osebno življenje; 	
<ul style="list-style-type: none"> • pozna pojem »medijska vojna« in ga opiše na konkretnem primeru. 	<ul style="list-style-type: none"> • na internetu ali v časopisih poišče praktični primer »medijske vojne«.

16. Velike osebnosti skozi zgodovino (5-7 ur)

Dijak:

Dijak:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozna vlogo grških filozofov, Sokrata in Platona in njihov vpliv na tedanjo družbo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ po literaturi poišče bistvo njunega dela
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozna značilnosti časa, v katerem je živel Aleksander Veliki; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v literaturi poišče biografske podatke o Aleksandru Velikem in jih izpiše;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozna vpliv Aristotela na Aleksandra; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ sklepa o odnosu Aleksandra Velikega do vojske in do podrejenega prebivalstva; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ogleda si odlomke iz filma o Aleksandru;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ oceni vpliv Aleksandrovih osvojitvev in politike na nastanek helenizma; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ navede Cezarjeve reforme; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izdela preglednico;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ na zemljevidu označi ozemlje, ki ga je pridobil Cezar; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nariše zemljevid;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ovrednoti Cezarjeve opise vojn v Galiji; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poišče razlago izreka »Kocka je padla« in »marčeve ide«;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozna delo Svetega Avgušтина in Tomaža Akvinskega v srednjeveški družbi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ po literaturi poišče bistvo njunega dela
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozna vzroke Kolumbovih potovanj; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v nemi zemljevid vriše poti odkriteljev;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ razume pomen in posledice Kolumbovih odkritij; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ napravi preglednico stvari, ki so prišle iz Amerike v Evropo in iz Evrope v Ameriko;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ opiše da Vincijevo dobo in njegovo delo; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na spletu poišče podatke o življenju in delu Leonarda da Vincija;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna vlogo in pomen dela Janeza Vajkarda Valvasorja in oceni pomen njegovega delovanja; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v literaturi poišče Valvasorjev; opis Cerknškega jezera
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spozna delo in življenje cesarice Marije Terezije; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poišče kratko anekdoto o Mariji Tereziji;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ razume razloge za reforme Marije Terezije; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ovrednoti pomen reform Marije Terezije za Slovence; 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozna vzroke, ki so omogočili Napoleonu, da je postal cesar; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v Napoleonovi biografiji poišče podatke o njegovem življenju;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ na zemljevidu pokaže ozemlje Ilirskih provinc; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nariše zemljevid Ilirskih provinc;
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ovrednoti Napoleonovo vladavino v slovenskih deželah; 	

<ul style="list-style-type: none"> • razume vlogo ZDA in predsednika Wilsona v prvi svetovni vojni in po njej; 	
<ul style="list-style-type: none"> • na zemljevidu pokaže ozemeljske spremembe, ki so nastale po prvi svetovni vojni; 	<ul style="list-style-type: none"> • izdelava svoj zemljevid;
<ul style="list-style-type: none"> • primerja vladavine Lenina, Stalina in Gorbačova; 	<ul style="list-style-type: none"> • v literaturi poišče opise življenja v času Stalinovih čistk;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti politiko Gorbačova in njegov prispevek h padcu komunistične vladavine; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče slike padca berlinskega zidu in jih analizira;
<ul style="list-style-type: none"> • ob izbranem znanstveniku (M. Curie, A. Nobel, N. Tesla, G. Mendel, W. C. Röntgen, A. Einstein ...) razume pomen hitrega razvoja znanosti; 	<ul style="list-style-type: none"> • na spletu poišče podatke o Nobelovih nagradah za znanost (kemijo, fiziko ali medicino);
<ul style="list-style-type: none"> • primerja delovanje Gandija, M. L. Kinga, in Mandele; 	<ul style="list-style-type: none"> • v literaturi poišče podatke o atentatu na M. L. Kinga, podatke o Gandiju in Mandeli;
<ul style="list-style-type: none"> • ovrednoti njihov prispevek k strpnosti v svetu; 	
<ul style="list-style-type: none"> • razmisli, kateri Slovenci bi zaslužili naziv velika osebnost zgodovine in zakaj. 	<ul style="list-style-type: none"> • napravi preglednico znamenitih Slovencev; • vživi se v vlogo neke velike zgodovinske osebnosti ter se predstavi.

17. Oblačila skozi zgodovino (5-7 ur)	
Dijak:	Dijak:
<ul style="list-style-type: none"> • opredeli vlogo oblačila v prazgodovini in danes in ugotavlja razliko; 	
<ul style="list-style-type: none"> • zna naštetih materiale, ki so jih uporabljali za oblačila v prazgodovini; 	<ul style="list-style-type: none"> • prinese primere različnih materialov, iz katerih so izdelana oblačila;
<ul style="list-style-type: none"> • opiše oblačila v prazgodovini in opiše, kako in iz česa so jih izdelovali; 	<ul style="list-style-type: none"> • ogleduje si slikovno gradivo, prebira odlomke iz virov;
<ul style="list-style-type: none"> • oceni možnosti za oblikovanje oblačil v prazgodovini; 	<ul style="list-style-type: none"> • poišče slike koščenic igel iz Potočke zijalke;
<ul style="list-style-type: none"> • opiše oblačila Egipčanov, Grkov, Rimljanov; 	<ul style="list-style-type: none"> • izdelava plakat;
<ul style="list-style-type: none"> • ugotovi vzroke različnosti oblačil v starem veku; 	
<ul style="list-style-type: none"> • primerja materiale, ki so jih pri svoji garderobi uporabljala ljudstva starega sveta; 	<ul style="list-style-type: none"> • napravi preglednico materialov, ki so se uporabljali v starem veku, in jih primerja z današnjimi;
<ul style="list-style-type: none"> • pozna dodatke, ki so sodili k obleki; 	
<ul style="list-style-type: none"> • opiše oblačila meščanov; 	<ul style="list-style-type: none"> • uporablja slikovno gradivo, odlomke iz dokumentarnih posnetkov;
<ul style="list-style-type: none"> • utemelji vzroke različnosti oblačenja posameznih družbenih slojev v srednjem veku; 	<ul style="list-style-type: none"> • v literaturi poišče pravila oblačenja različnih družbenih slojev;

	<ul style="list-style-type: none"> v literaturi poišče opise noš posameznih slovenskih pokrajin; poišče slike noše svojega domačega kraja;
<ul style="list-style-type: none"> seznanjeni se z bogastvom oblačil 17. in 18. stol.; 	
<ul style="list-style-type: none"> ugotovi, kakšen vpliv je imela industrializacija na izdelovanje tekstilij; 	
<ul style="list-style-type: none"> ovrednoti pomen konstrukcije šivalnega stroja; 	
<ul style="list-style-type: none"> opiše način oblačenja v času »zlatih dvajsetih«; 	<ul style="list-style-type: none"> ogleda si dokumentarne posnetke, filme;
<ul style="list-style-type: none"> razume vzroke sprememb v oblačenju po prvi svetovni vojni; 	
<ul style="list-style-type: none"> pozna pomen razvoja znanosti pri izdelavi novih materialov; 	<ul style="list-style-type: none"> napravi primerjavo naravnih in umetnih vlaken;
<ul style="list-style-type: none"> sklepa o uporabnosti civilnih in vojaških uniform; 	<ul style="list-style-type: none"> v literaturi poišče podatke o različnih uniformah in opiše »uniformo« svojega bodočega poklica;
<ul style="list-style-type: none"> prouči vpliv vojne na način oblačenja; 	
<ul style="list-style-type: none"> pojasni vpliv jeansa na oblačilno kulturo; 	<ul style="list-style-type: none"> primerja vlogo oblačil iz jeansa ob nastanku in danes; našteje možnosti uporabe jeansa;
<ul style="list-style-type: none"> spozna vpliv hipijevskega gibanja na oblačenje; 	<ul style="list-style-type: none"> v literaturi ali na spletu poišče podatke in slikovno gradivo o oblačenju v 60. letih 20. stol.; intervjuva stare starše in starše o odnosu do obleke po drugi svetovni vojni in v 60. letih 20. stoletja;
<ul style="list-style-type: none"> pozna posledice konfekcijske izdelave oblačil; 	
<ul style="list-style-type: none"> opiše vzroke krize slovenske tekstilne industrije; 	
<ul style="list-style-type: none"> razmisli o pomenu nošenja oblačil poznanih (znamk) kreatorjev; 	<ul style="list-style-type: none"> napiše razmišljanje na temo »Obleka naredi človeka«;
<ul style="list-style-type: none"> pozna nekaj imen sodobnih modnih oblikovalcev; 	<ul style="list-style-type: none"> na spletu poišče podatke o sodobnih modnih oblikovalcih;
<ul style="list-style-type: none"> oceni vpliv medijev na stil oblačenja; 	
<ul style="list-style-type: none"> izbere sodobno modno revijo in jo ovrednoti. 	<ul style="list-style-type: none"> zapiše svojo oceno.

18. Moj bodoči poklic skozi zgodovino (5-7 ur)

Dijak:

Dijak:

• pozna zgodovinske razloge za prvo in drugo delitev dela in ločitev na prve poklice v antiki (poljedelci, živinorejci, trgovci in obrtniki);	• naredi plakat, iz katerega je razvidna delitev ljudi na različne poklice;
• razume, zakaj so se v antiki pojavljali nekateri novi poklici in njihovo odvisnost od družbene razvitosti (pisarji, svečeniki, vojaki ...);	• v obliki eseja opiše poklic, za katerega bi se odločil, če bi živel v antičnem času;
• spoznava nastanek in razvoj različnih poklicnih profilov v srednjem veku;	• na plakatu predstavi začetke svojega poklica in razvoj;
• razume, kaj so industrializacija in gospodarski razvoj pomenili razmah novih poklicev;	
• opiše nekatere predhodne oblike poklicev v 19. stoletju, ki se nanašajo na njegovo stroko;	
• primerja, kako so nastajali in propadali nekateri poklici v prvi polovici 20. stoletja;	• sestavi tabelo propadajočih in razvijajočih se poklicev v 20. stoletju;
• zna smiselno razdeliti poklice in razume njihovo soodvisnost pri funkcioniranju družbe;	
• razume pojav novih poklicev v drugi polovici 20. stoletja in poišče med njimi svoj poklic;	
• spremlja in primerja razvoj svojega poklica v zadnjih 50, 30 ali 10 letih;	• po internetu poišče podatke o stroki in poklicu, za katerega se usposablja;
• opiše povezavo svojega poklica s primerljivimi poklici;	
• pozna dobre in slabe strani svojega bodočega poklica in družbeni status, ki ga ta zagotavlja;	
• razmišlja o viziji svojega poklica v družbi 21. stoletja.	• v obliki eseja opiše, kako si predstavlja svoj poklic čez 10 let.

4. Odnosni cilji, vezani na posamezne učne/tematske sklope

Dijakinja/dijak naj pri predmetu zgodovina pridobi pozitiven odnos do najpomembnejših dogajanj, pojavov in procesov slovenske, evropske in svetovne zgodovine. Prav tako naj pridobi pozitiven odnos do rasti slovenske nacionalne identitete kot tudi strpen odnos do različnih narodov, ras in ver ter verskih gibanj v različnih zgodovinskih obdobjih.

Dijakinja/dijak naj goji kritičen odnos do življenja, dela in miselnosti v različnih zgodovinskih obdobjih.

Dijakinja/dijak naj pridobiva pozitiven odnos do slovenske in evropske ter svetovne kulturne dediščine.

Dijakinja/dijak naj razvija strpen odnos do drugače mislečih in se zaveda vzrokov za različnost in raznolikost kulturnega, etničnega in jezikovnega sveta (multiperspektivizem, strpnost).

Dijakinja/dijak pridobiva pozitiven odnos do napredka stroke in se zaveda, da je bil za dosego današnjega stanja potreben dolgotrajen zgodovinski proces.

5. Minimalni standardi

Dijakinja/ dijak je zmožen:

- prepoznati zgodovinske dogodke in pojave,
- imenovati zgodovinske dogodke in pojave,
- umestiti zgodovinske dogodke in pojave v čas in prostor,
- obnoviti podatke oziroma dejstva o zgodovinskih dogodkih in pojavih,
- opisati zgodovinske dogodke in pojave,
- opisati življenje ljudi v preteklosti,
- poiskati osnovne informacije o obravnavani snovi /temi,
- uporabiti različne vire (zemljevide, tabele, grafe, statistične podatke, besedila, slikovno gradivo) in pri tem razbrati/prepoznati/razvrstiti/opredeliti in označiti informacije,
- navesti vzroke in posledice zgodovinskih dogodkov in pojavov,
- uporabiti osnovno zgodovinsko terminologijo.

6. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Katalog znanj za tehniške in druge strokovne šole nadgrajuje predmet zgodovina v osnovni šoli ter kot temeljni družboslovno-humanistični predmet daje široko izobrazbeno podlago, na podlagi katere bo po zaključenem šolanju dijak lahko deloval v družbi kot kritičen in aktiven državljan. Prav tako mu bo pridobljeno znanje zgodovine lahko služilo kot dobra podlaga za nadaljevanje izobraževanja oziroma pri študiju na visoki strokovni šoli ali na univerzi.

Dijakom predmet zgodovina omogoča razvijanje ustrezne časovne in prostorske orientacije. Vsebinsko je predmet razdeljen na dve veliki enoti, in sicer je en del (105 ur) namenjen spoznavanju in poglobljanju vedenj o nacionalni zgodovini in razvoju slovenske identitete v zadnjih 200 letih. V tem sklopu je tudi ponudba obveznih sklopov, vendar z možnostjo izbire. Učitelj bo na podlagi svoje strokovne avtonomije presodil, katere sklope bo vključil v podporo prvemu delu.

Druga enota (B) pa je v tem katalogu postavljena povsem drugače, kot je bilo to običajno do zdaj. Ponuja namreč kar 18 možnih tematskih sklopov (modulov), vsak pa naj bi se obdelal v 5-7 urah, skupaj od 5 do 126 ur. Na ta način, ki ponuja tematsko-kronološki pristop pri pouku zgodovine, obstoja veliko večja možnost problemskega pristopa, ki je bil v dosedanjih katalogih za zgodovino zaradi obsežnosti vsebin in ciljev teže izvedljiv. Pričakovati je, da bo učitelj lahko izbral toliko tematskih sklopov, kot mu bo omogočal fond ur, ki bodo ponujene iz prostega (odprtega) kurikula. Pestrost sklopov v tem primeru omogoča, da se lahko čim bolj prilagodimo bodočemu poklicu, seveda pa je pričakovati, da bi pri izboru sklopov sodelovali tudi dijaki.

Učitelj naj vsebine iz nacionalne in obče zgodovine skuša čimbolj kombinirano obravnavati, tako, da ne bi ločeval nacionalne in obče zgodovine. V kolikor je le možno, naj vsebine iz obče zgodovine aplicira na primeru iz nacionalne (primer.: obravnava samostanov – primer samostan Stična). Prav tako naj učitelj pri obravnavi slovenske zgodovine pazi, da se bo ta obravnava nanašala na celoten slovenski etnični prostor. Pri tem naj dosledno poudari slovenska imena krajev (tudi v zamejstvu ali soseščini, npr.: Beljak, Tržič, Pulj, Reka, Dunaj, Benetke).

Pri delu priporočamo raznolike oblike in metode dela. Predvsem je smiselno, da dijaki tudi sami veliko delajo individualno (doma), uporabljajo ne le učbenik, delovni zvezek in zgodovinski atlas, temveč razvijajo svoje poglobljeno zanimanje za družbene spremembe v preteklosti na podlagi razgovora s starši, starimi starši, iščejo podatke na internetu, jih analizirajo, primerjajo. Pri nekaterih tematskih sklopih je smiselno razmišljati tudi o projektnem delu, igri vlog, sodelovalnem učenju in delu.

Pri pouku priporočamo uporabo vseh sodobnih učil in učnih pripomočkov, seveda pa je priporočljivo, da ima učitelj tudi sodobno opremljeno učilnico (TV, video, grafoskop, računalnik in LCD-projektor).

Prav tako priporočamo obisk muzejev, lokalnih zgodovinskih posebnosti, starega mestnega jedra. Pri pouku zgodovine na terenu dijakom privzgamemo tudi estetski čut in jih vzgajamo za pozitiven odnos do ohranjanja slovenske kulturne dediščine.

Oddelki so po sposobnostih in interesih heterogeni, zato je treba upoštevati tudi individualne razlike. Na temelju ugotovljenih individualnih interesov in sposobnosti dijakov naj učitelji izbirajo in prilagajajo oblike in metode dela, vprašanja naj bodo različnih težavnostnih stopenj, da bo omogočeno vsakemu dijaku pokazati znanje skladno z možnostmi, interesi, sodelovanjem in pripravljenostjo za učenje.

Didaktična priporočila za izvajanje predmeta v programih poklicno-tehniškega izobraževanja

V programih PTI je potrebno doseči isti izobrazbeni standard kot ga dosežejo dijakinje in dijaki v programih SSI, zato se za te programe uporablja isti katalog znanj za zgodovino kot v programih SSI.

Katalogih znanj za SSI se razlikujejo od kataloga za družboslovje v SPI predvsem po globini in načinu obravnave snovi, zato predlagamo, da pri tistih temah, ki jih obravnavajo tudi v SPI, profesorice in profesorji po preverjanju poglobijo znanje. Še posebej pomembno je, da v obravnavo vključijo prvi tematski sklop – Slovenci in slovenski prostor v obdobju do 18. stoletja in glede na predznanje dijakinj in dijakov tudi manjkajoča znanja iz obveznega A dela tega kataloga.

V vsem drugem veljajo ista didaktična priporočila kot v programih SSI, vključno z izbiro dodatnih tem iz izbirnega dela kataloga.

7. OCENJEVANJE

Ocenjevanje znanja je ustno in pisno. Ocenjuje se tudi seminarske naloge, referate, plakate, vaje v delovnem zvezku, domače naloge, delovne liste, poročila z ekskurzij, poročila z ogledov razstav, portfolio, delo v skupini.

Pomembno je, da se pri preverjanju in ocenjevanju znanja uporabljajo učni pripomočki (zemljevidi, grafikoni, slikovno gradivo, viri, besedila ...).

Ustno ocenjevanje je sprotno. Pri ustnem ocenjevanju ocenjujemo znanje, uporabo znanja, veščine in spretnosti.

Pisno ocenjevanje znanja naj poteka po zaključenih tematskih sklopih v kombinirani obliki (naloge objektivnega tipa, krajša esejska vprašanja, naloge s kratkimi odgovori) z nalogami različnih zahtevnostnih stopenj.

Pri ocenjevanju se upošteva znanje in razumevanje obravnavanih vsebin, zmožnost zgodovinske analize, sinteze in interpretacije, spretnosti zbiranja in izbiranja virov, organizacije dela v skupini in predstavitev nalog.

Pri znanju in razumevanju se pričakuje, da dijaki znajo:

- opisati zgodovinske dogodke in pojave,
- izbrati bistvene informacije o konkretnem zgodovinskem dogodku, pojavu, procesu,
- umestiti pomembne zgodovinske dogodke, pojave, procese v čas in prostor,
- uporabljati osnovno zgodovinsko terminologijo.

Pri analizi in interpretaciji se pričakuje, da dijaki znajo:

- uporabljati različne vire (zemljevid, slikovno gradivo, statistične podatke, besedila ...),
- primerjati dogodke, pojave, oblike v različnih zgodovinskih obdobjih,
- preoblikovati podatke v besedno ali grafično obliko,
- interpretirati in/ali argumentirati podatke.

Pri spretnosti se pričakuje, da dijaki znajo:

- poiskati primerno literaturo,
- organizirati delo v skupini,
- predstaviti svoje ugotovitve sošolcem.